

„Primorec“
izhaja vsakih štirinajst dni
vsak drugi torek in stane
po pošti ali na dom pošiljan
za celo leto 80 kr.; za
tuje drž. več poštni stroški.
„Soča“ z „Gosp.
Listom“ in „Primor-
cem“ stane na leto 5 gl.
20 kr. — Uredništvo in
upravnništvo je v Gosposki
ulici št. 9

Primorec

Oglasi
se plačujejo za tristopno
petil-vrsto:
enkrat . . . 8 kr.
dvakrat . . . 14 „
trikrat . . . 18 „
večkrat po pogodbi.
Vsa plačila vrše se na-
prej. — Posamične številke
se prodajajo po 3 kr.
Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

Tretji vsesokolski shod.

V „Soči“ prinašamo obširnije poročilo o ti slavnosti: V „Primorec“ pa moramo omejiti obseg in radi tega prinašamo poročilo v izerpku: Z juga se je odpotila v Prago hrvatska in slovenska sokolska deputacija, kateri so se pridružili še drugi rodoljubi, skupaj okoli 100 oseb. Pri dohodu v Prago so se jugoslovanski deputaciji priredile lepe ovacije in so Čehi povsod poleg francoskih telovadcev in ameriških Sokolov posebno navdušeno pozdravljali jugoslovanske sokolske brate, ki so bili skupno nastanjeni v hotelu „pri zlatem angelu“. Letošnja sokolska slavnost je presešla celo ono iz dobe jubilejske razstave in pokazala v najlepšem svitu, koliko čilosti je v češkem narodu. Slavnosti se je udeležilo poleg sokolskih deputacij in društev izvan Češke 18 čeških sokolskih žup s 312 društvi in blizu 8000 članov. Velikansk je bil slavnostni sprevod, kateremu na čelu je jezdilo 60 Sokolov. Pred mestno hišo v kral. Vinohradih je župan Prokopenec pozdravil Sokole, v katerih imenu je odgovoril načelnik češke sokolske zveze dr. Podlípny. Zastav je bilo v sprevodu blizu 200 velikih in več stotin manjših, godb 15. Na tribunji pred mestno hišo praško so bili uvrščeni francoski telovadci, spredaj pa sokolske deputacije, slovenske, hrvatske in poljske; vnanji češki Sokoli pa so bili vsi v slavnostnem sprevodu. Imenom Sokolov je pozdravil dr. Podlípny županovega namestnika dr. Kühna, ki je imenom praškega mesta zaklical srčni „Dobro došli“ vsem Sokolom, prispelim iz raznih krajev v staroslavno Prago, povdarjajoč. Da je sokolstvo ponos češkega naroda. V staromestni dvorani je bil potem sijajen zajutrek za povabljen vnanje goste in zastopnike čeških žup. Navdušeno so bili pozdravljeni mej mnogimi drugimi zdravici tudi slovenski in hrvatski Sokoli, v katerih imenu sta odzdravila starosta dr. Gregorin iz Trsta in prof. Bučar iz Zagreba. Oba sta povdarjala izborna organizacijo češkega naroda, ki je vsem drugim slovanskim narodom vzor rodoljubja in vstrajnosti v narodnem delovanju. Posebno zanimiv je bil še govor Francoza Mége-a, ki je vabil Sokole na 22. shod francoskih telovadcev, kateri bodo drugo leto v Alžerju. Kot alžerski rojak in častnik francoske vojske jih je zagotavljal, da jih vzprejmo kakor bratje. Uprav sijajna je bila javna telovadba, katere se je udeležilo okoli 4000 Sokolov pri skupnih prostih vajah, potem v posamičnih oddelkih na raznovrstnih orodjih. Vršila se je v soboto in nedeljo (29. in 30. m. m.) popoludne in trajala oba dni skoro do mraka. — Dne 1. t. m. zjutraj so bila vsa sokolska društva skupno v razstavi, kjer jih je pozdravil načelnik narodopisne razstave dr. Vladimir grof Lažansky. Imenom slovenskih Sokolov se je zahvalil urednik Gabršček iz Gorice, povdarjajoč, kako velikanska krasna kulturna dela izvaja češki narod sam iz sebe brez tuje pomoči, kar mora imponirati vsemu izobraženemu svetu. V imenu hrvatskih Sokolov pa je odzdravil prof. Bučar. Vse slavnostne dni, ki ostanejo v neizbrisnem spominu vsakemu udeležniku, je zlata Praga zopet pokazala, da je pravo slovansko mesto „matka mest“, kakor jo imenuje pesnik. Slovenci smo bili kar očarani, ko smo videli, s kolikim oduševljenjem sprejema češko

ljudstvo svoje Sokole. — In ta misel se širi z neverjetno hitrostjo. Naravno! Očetje, zreli možje, ponosno korakajo v sokolskih vrstah. A že mali otročiči z zanimanjem gledajo očeta in komaj čakajo, da bodo Sokoli. Da, mali otroci že hočejo imeti sokolsko obleko. „Sočinemu“ poročevalcu se je pripetilo, da sta mu dva ljubezniva otročiča prestrigla pot, poljubila roko in jeden mu odgovoril na uprašanje: „Ano, také ja budu Sokol jako mój tatinek; vite, on mě to už sľibil“. Tudi ženstvo se silno zanima za Sokolstvo; ponekod so že ženski telovadni oddelki (kakor v Trstu) — a hotele so celo nastopiti pri slavnostni telovadbi, česar pa odbor ni dopustil. Češko ženstvo je s posebnimi simpatijami odlikovalo Slovence in Hrvate. Kjerkoli so se pokazali, pozdravljale so jih prav srčno češke dame, ali tudi ženstvo iz nižjih vrst. — Videlo se je na obrazu vsem, kakó jim žari iz srca vroča ljubezen do svojega naroda in do vseh svojih slovanskih bratov. Blagor tebi, narod češki, ki imaš tako ženstvo! Ne boj se prihodnosti, kajti tvoja je! Slava narodnemu ženstvu.

Posojilnice na Goriškem.

Pod tem naslovom čitamo v celjski „Domovini“ sledeče:

Slovenski narod na Goriškem je jako nadarjen, srčen in vstrajen. Narodna zavest se je pri goriskih Slovencih že zgodaj zbudila in pognala globoke korenine in napreduje z omiko vred. Kako bi tudi ne? Vsaj se v novejšem času neizmerno ustanovljajo in razširjajo šole; še celo najoddaljenejše, skoro nepristopne gorske vasi imajo učilnice, in če je vas še tako majhna, dobi učitelja, šolske gosposke dajo namreč večkrat za dve vasi eno učiteljsko moč, ki podučuje tri dni v tednu na eni, druge tri dni na drugi šoli. — Koliko je nadalje za omiko in narodnost storila goriska duhovščina, ki je — enaka domoljubni slovenski duhovščini sploh — od nekdanj uzorno narodna in neumorno delavna! V dokaz bi navedel veliko število udov „družbe sv. Mohorja“, katere je nabrala večkrat med silno ubožnim odnotnim narodom, bivajočim po strmem skalnatem svetu tolninskem ali po revnem, golem Krasu. Vrh tega se je že v prejšnjih letih po Goriškem ustanovilo obilo bralnih društev, čitalnic, pevskih, rokodelskih, kmetijskih društev, ki niso bila le na papirji, marveč dejansko v življenje obujena društva, ki so se kljub neugodnemu sedanjemu materijalističnemu času dobro obdržala, kakor nam pričajo še na poslopijih njih lepe tvrdke in kazala za društvene prostore v vseh večjih krajih na Goriškem. V najnovejšem času so začeli snovati na Goriškem tudi gospodarske zadruge, kakoršne so sirarska zadruga v Bovecu, mlekarška zadruga v Tolminu, vinarsko in sadjarsko društvo za Brda itd.

Samo gledé denarnih zadrug in denarnih zavodov je bilo na Goriškem še slabo; v tem oziru so bili celo koroški Slovenci že pred leti prekosili Goričane, da ne omenjamo nekaterih kranjskih Slovencev, ki pa to stvar v najnovejšem času celo pretiravajo, ki snujejo posojilnice skoro v zadnji vasi, kjer bodo za vspesjen razvitek imele vendar le pretežak položaj. Na Goriškem pa nasprotno se v večjih krajih razen Gorice niso imeli slovenskega denarnega zavoda; ondi se je pred 10 leti osnovala posojilnica, potem v Nabrežini

(pred 7 leti) in v Šebreljah pri Cerknem (pred 4 leti). Kar je drugih posojilnic na Goriškem, te so še le iz najnovejšega časa komaj 1—2 leti stare, n. pr. v Cerknem, Tolminu, Ajdovščini. V drugih krajih se je toda le ugibalo, kako bi dospeli do takih denarnih zadrug, o katerih so slišali, da dobro vspevajo, da se le enkrat spravijo na noge. Društvo „Zveza slovenskih posojilnic“ v Celji, ki že kacih 12 let pomaga snovati in podpirati te zavode, radi katerih se je baš ustanovilo, stopilo je vsled tega v dogovor z domoljubi na Goriškem, sklicalo potem v vse večje kraje, kjer je sedež okrajnih gospok in torej več prometa, ustanovne občne zbornice za nove posojilnice. Ti kraji so, kakor smo že zadnjič poročali: Bovec, Kobarid, Kanal, Komen in Sežana. Zastopnik „Zveze“, g. Ivan Lapajne, našel je v vseh imenovanih trgih ugodna tla za zavode, katere je bil prišel ustanovljat. Povsodi je bilo dovolj omikanega občinstva in dovolj za stvar unetih domoljubov; povsodi so se okoli odposlanca zbrali razni stanovni: duhovniki, uradniki, učitelji, trgovci, kmetovalci, obrtniki in drugi. Ni ga bilo n. pr. nikjer zboru, pri katerem bi ne bil duhovski stan zastopan vsaj po domačem župniku; navadno je bilo pa več duhovnikov, kakor seveda tudi učiteljev. V mnogih krajih so se celo uradniki zanimali za nove zadruge, kar je posebno hvalevredno in veselo, ker je v dotičnih krajih tudi več italijanskih uradnikov, kateri v družbi laški govoré, v pisarnicah pa pišejo nemško; kako pa s slovenskim kmetom ravnajo, o tem pa vedo povedati drugi. Spolnena je bila torej pri vseh shodih dolžnost, lahko je bilo odposlanecu, ki je pri ustanovljenju le posredoval, priporočati celo take posojilnice, za katere se v mnogih krajih težko odločijo tudi najboljši domoljubi. Pristopili k posojilnici z „neomejeno zavezo“, se tudi dober domoljub obotavlja, in vendar so se zborovalci v Kobaridu, Kanalu in Sežani odločili za posojilnice z „neomejenim poroštvom“, dočim so dali v Komnu prednost „omejeni zavezi“; v Bovecu pa se utegnejo še posvetovati, ali ostanejo pri „neomejeni“, kakor so bili že sklenili, ali ne. Težko je tudi bilo domoljubom na Goriškem pristopiti k posojilnicam, katere naj bi se po predlogu posredovalca opirale na postavo z dne 1. junija 1889., katera sicer ugaja zlasti za kmetске razmere, pa ima na drugi strani pogoje, vsled katerih se bodo domoljubi le za kmeta in siromaka trudili. Vendar so vsprejeli ta pogoj na 4, oziroma na 3 krajih.

Toliko so bili snovalci o koristi posojilnic prepričani, da so celo po vseh krajih že na dan snovanja pravila podpisali v mnogobrojnem številu in s tem pristopili k zadruzi. Tudi so v treh krajih volili že odbor (načelstvo) in nadzorstvo, in sicer v Kobaridu v načelstvo gg. Peternel (ravnatelj), župan Rakovšček, šolski nadzornik Dominiko, učitelj Rakovšček in posestnik Mašera ter dva namestnika gg. Juretiča in Miklaviča; v Kanalu v načelstvo gg. nadučitelj Zega (ravnatelj), posestnik Križnič, trgovec Gabrijelčič, trgovec Bavdaž in poštar Drašček, v nadzorstvo pa gg. Kofol (Kanal), Kofol (Kal) in Vuga (Ročinj); v Sežani za načelstvo gg. sodnik Dukič, ravnatelj, dr. Ostertag, dr. Gregorin, adjunkt Platzer, nadzornik Kante, nadučitelj Breigne (Povir), posestnik Praprotnik (Lokve).

Domače in razne novice.

* **Naročnikom.** — Z današnjo številko pričujemo drugo poluleto. Kdor je še kaj na dolgu za letošnje leto, naj takoj poravnava svojo dolžnost.

Letos bodo volitve za deželni zbor. V času volilnega gibanja naš list lepó izpolni „So č o“. Zategadel vabimo tudi vse „Sočine“ naročnike na naročbo „Primorca“. Saj je cena 40 kr. do konca leta zelo malenkostna, a novega berila prinaša obilo.

* **Dar.** — Morskemu zdravšču v Gradežu je daroval presv. cesar 300 gl. — Čudno se nam zdi, da je letos tamkaj razmeroma malo slovenskih otrok! Ali jih ni bilo — ali pa je odbor kazal tudi tu svojo ljubezen do Slovencev!

* **Službene vesti.** — Na mesto gosp. Arturja grofa Wolkensteina pride za okr. komisarja v Gradišče g. Adolf vitez Widemann. — V Červinjanu je razpisano mesto kancelista.

Nov odvetnik v Tolminu. — Slovenskemu prebivalstvu na Tolminskem naznanjamo veselo vest, da se že s 1. avgustom preseli v Tolmin vrl rodoljub dr. Karol Triller, doslej odvetnik v Ljubljani. — Opozarjaje tamošnje rodoljube, čestitamo jim na izborni pridobitvi v osebi novega odvetnika.

* **Sv. Ciril in Metod.** — „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ je imelo v nedeljo sv. mašo v cerkvi sv. Antona na čast našima blagovestnikoma sv. C. in M. Cerkev je bila polna; sv. mašo je služil predsednik društva dr. Anton Gregorčič. Petje je vodil g. Bajt; njegov izborni in najštevilnejši pevski zbor je krasno izpolnil svojo nalogo.

Od raznih stranij dežele nam poročajo, da so na predvečer sv. Cirila in Metoda, t. j. 4. t. m., goreli kresovi; ali dobili smo tudi pritožbe, da se ta lepa navada marsikje še ni ukoreninila. Goriška okolica je v tem pogledu povsem malomarna!

* **Besna norost.** — Lahonski in irredentovski listi so kar zbesneli vsled razsodbe upravnega sodišča na Dunaju, da mora mesto ustanoviti takoj slovensko štirirazrednico. V svoji besnosti počenjajo strašne norosti, da nam vzbujajo resnično pomilovanje. Takó pravijo, da vsi ti slov. otroci so le od hlapcev in dekel ter sploh od takih starišev, ki so v službah pri laških gospodarjih. Ako se torej hočejo Lahi iznebiti slovenskih otrok, naj zapodé vse Slovence iz služb.

Jako radikalno! No, pomagalo pa ne bi tudi to sredstvo, kajti slovenski hlapci in dekline v Gorici nimajo otrok, a imajo jít taki starši, do katerih ne sega jeza „Corrierovih“ srboritnikov.

Vendar opazujmo te zbesnelee v njihovi jezi in pomagajmo jim, da se utopé v svoji zolci! V ta namen prosimo svoje rojake v Gorici, naj nam naznanijo imena vseh tistih Lahov, ki bi brez uzroka zamenili slovenskega služabnika s kakim laškim. Naša naloga potem bo, začeti agitacijo, da noben Slovenec ne prestopi več praga takih lahonskih zagrižencev! Bojkotujmo take ljudi, če tudi bi včasih sami trpeli majhno škodo! Lahonski pritlikovci nam napovedujejo boj! Prav, sprejememo ga! Le dalje, gospóda „Corrierova“, kmalu se pokažejo uspehi, katerih se ne boste veselili! (Letali boste tako daleč, da si še talmudski nos razbijete! Stavec).

* **Javni ples v Gorici.** — Med tem, ko naša županstva hvalevredno prepovedujejo javne plesse, oziroma ne dajejo več dovoljenj, postala je Gorica v tem pogledu najzadnja vas. Tu plešejo na javnih krajih nedeljo za nedeljo in kradejo ljudem iz žepov za vsakih par minut plesa po jedno desetico. Mladeniči zaplešejo petak, a še spoté se ne! Koliko drugega zlega prinašajo taki plesi, ni lahko opisovati v javnem listu. — A nikdo se ne upré tej škandalozni razvadi, katero je bil skoro že povsem zatrl bivši vodja c. kr. okrajnega glavarstva baron Rechbach. Mestnemu županu ugajajo taki plesi, ker dobí za nje precejšnje takse: redarstvena oblast se pa ne upa storiti v Gorici kak

resen korak. — Ali naravnost ostudno beračijo so uvedli mestni godci v nedeljo. Na živinskem trgu je bil napovedan javni ples, ki je pričel pod noč. Ali že ob 2. pop. in celó med popoldansko službo božjo beračila je godba od hiše do hiše, kjer se je česa nadejala. Od 2. do 5. pop. je donelo razbijanje bobna in cvilenje pokrovk! Ko so šli po ulicah, nosil je nekdo litron belega in litron črnega vina in kozarce — kakor o pustu v kaki zakotni vasi! — Uprašamo slavno redarstvo: Ali bode še nadalje trpelo take škandalozne prizore po mestnih ulicah? Ako zabranjuje slovenski zastavi udeležbo pri procesiji, moralo bi imeti toliko moči, da bi zabranilo tak obhod pijani svojati!

Še nekaj zanimivega! Okrajno glavarstvo se je bilo vendarle osrcilo in prepovedalo javni ples laškemu delavskemu društvu. Ali čujte: naposled ga je zopet dovolilo!

* **Lažniki po poklietu.** — Deželni odbor je izdal zapisnik zadnjega zasedanja. Lahonski listi vsi uprek upijejo, ker ni bil sprejet v zapisnik tudi znani „atto di protesta“ laških poslancev, ki so si dovolili nečuvveno predrznost, da so še-le udarili po slovenskih poslancih, ko je bila vsa krivda očitno na njih strani. Kaj enakega ni videl svet v parlamentarnem življenju! — Zdaj pa še čivkajo lahonski listi, kakor da bi se bila zgodila Lahom kdo vé kakó grozna krivica, ker ni v zapisniku onega protesta. Med vsemi Lahí se pa ne dobí niti jeden poštenjak, ki bi imel toliko srčnosti in povedal, da po opravljenosti našega deželnega zbora oni protest ne tiče v zapisnik, ker niti seje ni bilo vsled nezadostnega števila poslancev; ako pa deželni glavar ni mogel otvoriti seje, ne more priti v zapisnik nič takega, kar se je potem godilo, če tudi je govoril sam dohtar Pajer. — Ali to nič ne dé, lahonski listi kričé in vedó prav dobro, da lažejo (mentono sappendo di mentire!), da bi zunanji svet utegnil misliti, kake krivice se jim godé na Goriškem. Slepardi!

* **Slovenska imena** naših krajev so hud trn v peti irredenti, ki te kraje prišteva Italiji, a so ji vsled tega zelo na poti znaki slovenstva. Vodstvo goriške gimnazije je letos zopet uvedlo krajevna imena poleg učencev, a to povsem pravično. (Naša borba proti znanim poskusom je torej zmagala!) Ali tu se je oglasilo v znanem listu neko človeče, ki se čudi, kako je moglo sprejeti ravnateljstvo Sovodnje, „che per noi è Savogna“. — Kako smešni so ti ljudje. Sovodnje je slovenska vas, a vendar naj ravnateljstvo sprejme laško spako v letno poročilo! Takó daleč bi se mi Slovenci gotovo ne pustili sramotiti v svoji hiši!

* **Srčne želje Lahonov.** — Goriška lahonska svojat se kar trese pred Slovenci; zato bi rada odpravila iz Gorice marsikaj, kar nas še bolj veže na naše glavno mesto. Takó bi radi videli, da bi Slovenci dobili gimnazijo, učiteljske zunaj kje na deželi, n. pr. v Tolminu, ki je za Slovence središče, a v Gorici naj bi se ustanovile enake laške šole. — O, kakó grozno se smešijo ti ljudje? Gorica je v sredi slovenskega ozemlja, a Furlanija je kar odrezana od nje. Središče Furlanov je doli kje v Červinjanu, z Gorico pa nimajo nič opraviti! Zató je nasprotno resnica: doli kje v Furlaniji naj se ustanove laške šole, v Gorici pa slovenske, kajti Gorica je središče za Tolmince, Kraševce, Vipavce in Brice. Takó je! Kdor drugače govori, se smeši!

* **Italijanski izlet.** — Goriški Lahi želé tramvaj v Furlanijo, da se bodo ob meji lože ogrevali za svoja čustva, katerih ne morejo posebno varno razkrivati tu na slovenskih tleh. Zdaj gredó bolj po redko tje doli. Tudi v nedeljo je priredilo izlet v Červinjan laško telovadno društvo „Unione ginnastica goriziana“. Kaj so počenjali tam doli, ne vemo še. Toliko pa vemo, da so se vrnili zadovoljni in veseli po 1. pop.; a v rokah so imeli lampijone v laških barvah. Goriško redarstvo je baje posegalo umes, da bi preprečilo uhod v mesto s takimi lampijoni, a s kolikim uspehom, ne vemo. Med to množico so bili tudi nekateri tistih mož, ki so pri „Triesteri“ zapisani

kot silno modri, zmerni in prosti vsakega šovinizma.

† **Simon Gabršček**, vikarij v Št. Andrežu, predsednik krajn. šol. sveta, ud veter. društva itd., umrl je dne 3. t. m. v 59. letu v Št. Andrežu, kjer je služil skozi 15 let na splošno zadovoljnost. Pogreb se je vršil v petek predpoldne v navzočnosti raznih gospodov in velikega števila občinstva. Pokojnik je rojen v Kamnjem pri Kobaridu; služboval je v Kanalu, v Sv. Križu, v Ajdovščini in zadnje čase v Št. Andrežu. Bil je blaga in dobra duša, vzgleden duhoven in učitelj. Bodi mu blag spomin!

Višji gimnazij goriški je končal 2. t. m. šolsko leto s slovesno službo božjo. Iz letnega poročila posnemamo, da je bilo vseh dijakov vpisanih začetkom šolskega leta 455, a koncem leta jih je ostalo še 427. Izmed teh je bilo Slovencev 202, Italijanov 177, Nemcev 48. Po veroizpovedanju je bilo 403 katoličanov, 19 židov in 5 protestantov. Uspeh je bil primeroma precej dovoljen. Prvi red z odliko jih je dobilo 50, prvi red 276, drugi red 58, tretji red 22, 16 jih ima ponavljalno preskušnjo iz jednega predmeta, a 5 jih je radi bolehnosti neizprašanih. Padlo jih je tedaj samo 18% vseh dijakov, dočim jih je padalo zadnjih pet let povprečno po 25%. Letos je bil gimnazijski ravnatelj Henrik Gross vse leto radi bolehnosti na dopustu; nadomestoval ga je prof. Simzig. Vseh profesorjev in učiteljev je bilo 20 in 5 pomnožnih učiteljev. Kar nas je v letnem poročilu posebno razveselilo, je to, da je začasni voditelj letos zopet uvedel pri imenih učencev tudi njih rojstne kraje, kar je lani ravnatelj Gross iz neznanih nam uzrokov opustil. Tudi to nam ugaja, da so gojenci malega semenišča zopet zaznamovani s zvezdico, kakor je bilo nekdanj. Vsa znamenja kažejo, da se povračajo stari zlati časi. Bog daj!

Slovenski odličnjaki na gimnaziji so: Sedmošolci Buda Vinko z Gorianskega, Komavec Albert iz Štandrea, Simčič Josip iz Smartna, Srebernič Josip iz Solkana; šestošolci Pirjevec Ivan iz Sela; petošolci Podgornik Karol iz Čepovana; četrtošolci Ivančič Josip s Kamna, Lecker Rudolf iz Bovca, Natlačen Peter iz Manč; tretješolci Komar Fran iz Kobarida, Manfreda Ivan iz Kobarida, Manzoni Anton iz Kanala, Sedej Nikolaj iz Cerkna, Sok Anton iz Kreda, Štolfa Ivan iz Volčjega grada, Vodopivec Fran iz Ajdovščine; drugošolci Ipavec Andrej iz Ročinja, Pavlin Josip iz Vrtojbe; prvošolci Pregelj Janez od sv. Lucije, Rojic Josip iz Sovodenj, Medveš Anton z Livka in Mole Rudolf iz Kanala. Veseli nas, da je toliko slovenskih odličnjakov, a mislimo, da bi jih bilo lahko še več, ko bi se vsi naši dijaki vedno spominjali zlatih pesnikovih besed: „Ne samo, kar veleva mu stan — kar more, to učenec je storiti dolžan“. Učite se tedaj vstrajno, mladi naši prijatelji! Časi so resni in zahtevajo resnih mož. Oborožite se temeljito s znanjem, da nam bodete kedaj neustrašeni varuhi svetih naših pravic. A sedaj se lepo odpočijte, da se vrnete po dobrih dveh mesecih na duhu in telesu okrepčani zopet k resnemu duševnemu delu. Vsem skupaj prijetne počitnice!

Županstvo Miren za „Slogine“ zavode v Gorici. — Vsled sklepa starešinstva se je županstvo v Mirenem 50 gl., kot podporo za „Slogine“ zavode v Gorici. — Ta vzgledni sklep starešinstva v Mirenu je res priporočila vreden in bi moral biti v spodbujajočem vsem slovenskim županstvom na Goriškem. Kakor doprinašajo italijanska županstva za „Lego nazionale“, tako naj storijo slovenska županstva za našo šolsko družbo. Klin s klinom!

Županstvo Miren za Ljubljano. — Županstvo občine Miren-Rupa je poslalo okr. glavarstvu v Gorici 100 gl. za Ljubljano. Od te svote je darovala občina Miren 80 gl., a Rupa 20 gl.

Za Ljubljano je nabrano v župniji Št. Lovrenc 22 gl., katero svoto je sprejelo naše uredništvo.

Nezavednost Slovencev in goriška „tombola“. — Kakor navadno vsako leto,

privedili so tudi letos v Gorici javno tombolo na korist goriškega sirotišča, to je onih zapuščenih otrok, ki so proslavljali god svojega ravnatelja z žaljenjem Slovencev, kakor je bilo opisano v poslednji naši številki. Že lani smo pisali proti temu, da bi Slovenci podpirali tako svojat s svojimi groši, a nesrečni pohlep po slučajnem dobitku ne more odvrniti našega ljudstva, da ne bi sodelovalo pri tej tomboli. „Corriere“ bo gotovo temu oporekal, pa ne bo mogel zavriniti čiste in gole resnice, da je bilo preteklo soboto pri goriški tomboli veliko nad dve tretjini Slovencev, ki so pridrveli v mesto iz vseh bližnjih krajev Gorice. Prihajale so neprenehoma procesije v mesto tako, da je imelo pri tomboli navzoče občinstvo popolnoma slovensko lice. Da bi bil prišel v Gorico ta dan kak pravi Italijan, bi se bil gotovo prepričal, kako je Gorica italijanska, kajti slišal si več slovenščine, kakor pa furlanščine. Žalila nam je srce ta nezavednost, t. j. sodelovanje Slovencev pri tomboli, no pomagati si nismo mogli drugače, kakor z upanjem, da vendar enkrat slepci spregledajo in da ne bodo več podpirali s svojimi groši onih goriških zavodov, v katerih odgajajo otroke v Slovincem sovražnem duhu.

„Corriere“ v skrbeh za italijanstvo Gorice. — V številki 29. m. m. razklada „Corriere“, kateri elementi so vzročili ustanovitev slovenske šole v Gorici in analizuje rodoslovje onih slovenskih starišev, ki so prosili za to šolo. Mej ostalim razlaganjem navaja, «da to niso ne državni uradniki in ne osebe, ki bi imele kaj premoženja ali uživale pokojnino. To so deloma le osebe z dežele, ki so prišle v Gorico, da doma gladu ne umrejo; prišle so pa tudi vsled stališča in upliva, katerega mi dobro poznamo.... To navidezno naseljenje številno ni veliko, ampak nižje ljudstvo, ki je tukaj v službah, a to so težaki, kočijaži, postrežekci, peki, služabnice.... Ta element poslovenjenja Gorice so sem pripravile naše najboljše rodbine in narodnega greha čisto proste trgoveške hiše, ki so to stanje vzročile proti svoji volji.... Taki odnošaji zahtevajo spremembo zistema (seveda poitalijančevanja).... Mešana štirirazrednica se razdeli s časom v možko in žensko, štirirazrednica se pretvori v osemrazrednico, o čemur se je že govorilo.... Ker se ne da popraviti preteklost, se mora v prihodnosti pomagati.... Naj se ne daja zaslužka proletarcem v mestu, da se tukaj ne ugnezdijo, kajti dokazano je, da število istih postaja orožje v rokah onih, ki jih upravljajo in ki nakladajo dolžnosti občini, katera jih je sprejela le kot goste... Naj se jemlje v službo, kjer je le mogoče, samo Furlane in Italijane, kajti isti se služijo z našim jezikom in jim služijo naše šole uprav tako, kakor nam samim in našim otrokom ter za njih ni potrebno delati posebnih šol... Mogoče, da tedaj ti proletarci uvidijo škodo, kojo so si vzročili slušajoč svoje vodje (caporione) ter da se jih osvobodijo in jim pred vsem rečejo, da potrebujejo zaslužka in živeža...».

Tako in slično „Corriere“ tolmači svojim čitateljem uzroke, radi kojih se mora ustanoviti slovenska šola, a tudi daja Goričanom navod, kako naj postopajo za prihodnost. Po njem nasvetovana teorija o nameščenju Furlanov in Italijanov je že stara v Gorici, no ni imela praktičnega uspeha in ni mogla prepričati ustanovitve slovenskih šol. Ako bi goriški italijanski trgovci poslušali nasvet „Corrierov“ tudi v prihodnosti, bi le sebi škodovali, kajti naše ljudstvo ne razume Italijanov, ono se da uloviti le s slovensko besedo, kojo morajo uporabljati vsak dan goriški trgovci, ako hočejo le količkaj tržiti. Brez Slovencev goriški trgovci bi ne mogli obstati. Oni „Corrierovi“ težaki, kočijaži, postrežekci, peki in služabnice, ki so baje uzrok, da se mora ustanoviti slovenska šola v Gorici, ostanejo v hvaležnem spominu vseh goriških Slovencev kljub temu, da jih „Corriere“ prezira.

Skromne želje goriškega dopisnika tržaškega „Mattina“. — V številki od 2. t. m. tega časopisa čitamo dopis iz Gorice, v katerem se poteza dopisnik za mešano učiteljske za vse tri primorske dežele: Gorico-Trst-Istro. Želi tudi, naj bi se sedanje žensko v Gorici poitalijančilo, a Slovincem naj se

slično otvori v Tolminu, ki je tako in tako pravo glavno mesto Goriško-Gradiščanskim Slovincem. To da želijo tudi Slovenci. V Tolminu ne bi se gotovo opirali ustanovi slovenskih šol, a Slovincem bi se ustreglo. Tako piše torej dopisnik „Mattina“, ki bi bil seveda zadovoljen, ako bi se Slovenci iz Gorice umaknili. No to se ne zgodi, kajti Gorica je naša prestolnica in kot taka ostane tudi zanaprej in radi tega je Gorica naše središčno stremljenje. Ako želijo imeti Italijani čisto italijansko učiteljske, mi nimamo nič proti temu, le želimo, da se tudi Slovincem dá čisto slovensko in sicer vedno v Gorici, a ne bi imeli čisto nič proti temu, ako bi čisto italijansko ustanovili v Červinjanu, ki je res pravo središče Goriško-Gradiščanskih Italijanov. Tolmin je že naš — Gorica pa bode! To naj si zapomni goriški dopisnik „Mattina“.

„Legazione nazionale“ je imela svoj občni zbor 29. m. m. v Tridentu. Vsi italijanski časopisi so polni poročil o zborovanju, ki je za njih veleznamenito, a za nas zelo poučljivo kajti nam je pokazalo zopet složno postopanje vseh prebivalcev italijanske narodnosti v naši polovici države. Od švicarskih Alp do Boke kotorske so si podali bratske rok, da složno delujejo proti nam Slovincem. Delujejo pa brezobzirno in naglo na vse mogoče načine: podpirajo svojo mladino na vseučiliščih, srednjih šolah, pa tudi v s e m e n i š č i h jo imajo, ustanavljajo podružnice po vseh primorskih krajih in danes jih imajo že 90. Otroške vrte in šole postavljajo v popolnoma slovenskih ali hrvaških krajih. Iste napolnjuje z slovanskimi otročiči, katere iznarodujejo in iz njih delajo prave naše odpadnike. To društvo ima že danes čez 94.000 gld. premoženja, a časopisi pričakujejo že prihodnje leto čez 120.000 gld. V programu za tekoče leto imajo ustanovo več šol in otročjih vrtcev v slovenskih krajih, v prvi vrsti pa v našem Devinu in v Karkavcih v koperskem okraju, kakor tudi v Labinju v pazinskem okraju v Istri. To društvo se ne drži namena, varovati italijanščino pred Slovani, ampak uprav roparskim načinom se ugnezduje mej Slovani, da jih uniči, torej dela čez svoj delokrog, ki ni v pravih določen. Vsled tega društvo ni prosvetno, ampak politično in bi se mu morale postaviti po robu oblastni, ako bi bile količkaj previdnejše, kajti postavljati svoje mreže tam, kjer ni njih zaroda, ne znači družega kot le prestopek svojega delokroga. Kaj bi gospoda rekla, ko bi Slovenci lovili njih otroke v Červinjanu, ali kakem drugem čisto italijanskem okraju? Kaj takšnega Slovenci ne delajo in tudi to ni njih namen, kljub temu se gospoda sklicuje v svojih poročilih na poslovenjenje italijanske mladine od naše strani. Takšno postopanje naših narodnih nasprotnikov bi moralo odpreti oči tudi onim, ki ne vidijo, a Slovincem pokazati pôt, po kateri je hoditi do uspešnega narodnega delovanja ne samo na političnem, temveč tudi na prosvetnem polju. Delovati se mora neprenehoma, ako nočemo v prihodnosti potopiti se v italijanskem morju.

Malo statistike. — Po uradnem poročilu, bilo je v naši deželi 1892. l. 40 zdravnikov in 4 ranocelniki. V Gorici jih je bilo 15, v nje okolici 3, v okrajih: Gradiška 18, Sežana 2, Tolmin 2. Ranocelnikov pa v Gorici 3 in v Sežani 1. Torej povprečno pride 1 zdravnik na 1212 prebivalcev v Gorici, na 21.292 v nje okolici, 3850 v gradiščanskem, 9433 v sežanskem in 18.501 v tolminskem polit. okraju. — Nasprotno v Trstu je 105 zdravnikov in 7 ranocelnikov, to je na 1406 prebivalcev odpade 1 zdravnik. V Istri je 65 zdravnikov in 4 ranocelniki. Po političnih okrajih razdeljeno jih je 9 v koperskem, 8 (1 ranocelnik) v lošinjskem, 6 v pazinskem, 13 v poreškem, 12 (1 ranocelnik) v puljskem in 10 (2 ranocelnika) v voloskem ter 7 v mestu Rovinju. V celej Istri odpade torej jeden zdravnik sploh na 4886 prebivalcev. — Babie je bilo l. 1892. v Trstu 269, v Goriško-Gradiški 234 in v Istri 222. — Živinozdravnikov je bilo l. 1892. v Trstu 8, v Gorici 2 (1 državni in 1 mestni) v Tolminu 1 (državni) v Istri so bili 4 (Koper,

Pulj, Pazin in Voloska). — L e k a r n i č a r j e v v Trstu 24, v Gorici 5, v nje okolici 2, v okrajnem gradiškem 14, sežanskem 1, tolminskem 1, in v Istri sploh 34.

„Distretto di Aidussina“ je čitati na jednom kamenu, ki meji Dornberg in Rihenberg. V koje področje spada ta kamen, goriško ali ajdovsko, nam ni znano, pač pa znamo, da je na slovenskih tleh in radi tega bi morala biti skrb odločujočih v tej zadevi, da se italijanski napis zameni s slovenskim, kakor se je zgodilo v ajdovskem okraju. Opozorjamo torej naše ljudstvo, da se potegne za to, da bodo na slovenskih tleh le slovenski napisi.

Iz Sv. Križa-Cesta pišejo: „Naša davčna občina Dobravlje je plosila že več let za podružno ljudsko šolo. Trkala je na duri mnogih c. kr. oblastnij brezuspešno. Slednjič je prišla dobra misel bivšim občinskim zastopnikom, da namreč podajo prošnjo vrlemu drž. poslancu dr. Gregorčiču, naj bi jo on vročil ministru za uk in bogočastje. Minulo je leto in dan, ali rešitve ni bilo. Ali pred kratkim je iznenadila občinstvo novica, da je šola dovoljena, v katero bi imeli hoditi otroci prvih treh let. Kolike važnosti bode ta šola za občino Dobravlje, je umevno slehernemu. Ubogi pritlikovčki so morali hoditi v šolo v Sv. Križ kljub hudemu zimskemu mrazu in slabim potem. Zamude so bile pogoste, a vsled tega je veliko trpel šolski poduk. Bodi hvala vsem onim, ki so količkaj pripomogli k ustanovitvi te prepotrebne šole, posebna hvala pa bodi izrečena vrlemu našemu državnemu poslancu za njegov trud in njegovo naklonjenost.

Iz Sv. Križa-Cesta nam poročajo, da je tamošnje občinsko starašinstvo sklenilo, ne dovoljevati javnih plesov. Ta prepoved je zelo vznemirila nekoje rahločutneže, da so se skoraj spozabili proti posamičnim obč. starašinam. Nekoji vročekrvnejši so se zagnjali naravnost v občinske starašine, hoteč jih prisiliti, da prekličejo svoj sklep. Uvidevši, da ne morejo ničesar opraviti, udali so se svoji usodi. Dalje je sklenilo občinsko starašinstvo, kaznovati vse one krčmarje, ki bi prestopili policijsko uro, to je v poletnem času 11., v zimskem pa 10. V to svrhu je imenovalo posebnega moža kot nadzornika, kateremu je dolžnost, naznanjevati vse one krčmarje, ki se ne bi držali te policijske ure. — Ta hvalevredna sklepa svetokrižkega županstva sta pač posnemanja vredna!

Šempasko županstvo je tudi zaključilo, ne dovoljevati več javnih plesov. Tako je prav!

Iz Volčjega grada nam pišejo: Dne 24. m. m. je bil god našega cerkvenega patrona, sv. Ivana Krstnika. Proslavili smo ga pa preteklo nedeljo. Prvo sv. mašo je daroval č. g. kaplan Kropa, pri kateri je izborna pela šolska mladina pod nadzorstvom g. Gerlanca. Pri veliki maši pa je pelo komensko pevsko društvo. Po sv. maši je bila procesija, katero je vodil dekan, preč. g. Lukežič. Ta dan je bil za nas vesel dan; Bog daj mnogo takih. V. M.

Nova golazen na vinski trti se je pokazala po vinogradih na Goriškem. Golazen je črna in slična hroščem ter razjeda trtno listje.

„Ed ora consumatum est“, kliče „Corriere“, priobčivši razsodbo upravnega sodišča na Dunaju v zadevi slovenske šole v Gorici. To, kar je deželni šolski svet odločil z odlokom 24. junija 1894., — nadaljuje — upravno sodišče je potrdilo 26. junija 1895. Ta dneva ostaneta zaznamovana s črnimi črkami v naši zgodovini, ali zato nič ne pomaga prosveti, kar se pridobi s kršenjem; a ta šola, ki bo pod silo zdrževana od naše občine, oprostivši od stroškov „Slogo“, ne dá Slovincem niti jednega književnika več....

Dragi „Corriere“! Tvoje krokodilske solze nas gotovo ne omeče v zahtevi naših narodnih pravic in radi tega ne moremo s teboj jokati. Pripravljaj se torej za dōbo, ko bodeš moral resnične solze prelivati, kajti prihodnost je naša!

Utok. „Corriere“ javlja, da so grof Alfred Coronini z 45 davkoplačevalci

uložili utok proti sklepu mestnega zbora, da ho doprinašal skozi 75 let 12.600 gld. vsako leto za furlanski tramvaj. Ta utok nam se dozdeva popolnoma naraven, kajti furlanski tramvaj, kakor smo že dokazali, gotovo ne bo koristil Gorici, akoprav si prizadevajo nekateri Goričani o nasprotnem prepričati posumne slovenske davkoplačevalce, ki so uložili utok proti temu sklepu.

Izzivanje, demonstracija!! — Našim irredentovcem je vse demonstracija, vse izzivanje, kar je slovensko. Izzivanje je slovensko petje na ulicah in celó v cerkvi; izzivanje so slovenski govori pri sodnih obravnava in celó v cerkvi; izzivanje je naša zastava, ki je celó zakonito priznana; sploh izzivanje je vse, kar je nam Slovincem ljubo in drago! A zategadel morata cerkev in vlada pritiskati na Slovence, da se odstranjujejo taka „izzivanja“, da se irredentovski gospódi preveč ne razburja „latinska kri“.

Nasproti temu pa je istej gospódi prijeten pogled na marjetice, na peterorogate laške zvezde, s katerimi se dičijo vsi od kraja. Pesem „Nella patria di Favetti“ jim je patrijotična, uzvišena itd. A proti vsem tem resničnim izzivanjam nikdo ne nastopi! Pride čas kesanja!

Italija v nevarnosti! — Strašna nevarnost! Katehet na c. kr. vadnici č. g. Andr. Tabaj je slovenski ogovoril otroke na dan sv. Alojzija v cerkvi. Zares čudo, da se ni udrla cerkev v zemljo vsled tolikega zaničevanja matere Italije! „Corriere“ toči bridke solzice! Ubožec!

Laška nestrpnost proti slov. jeziku v Gorici. — Dne 27. junija t. l. sem šel v tobačnico nasproti Hôtel della Poste v Gorici kupit jedno spremnico, da odposljam neko vinsko poskušnjo v Ježico pri Ljubljani. Tobakarica mi da poštno spremnico italijansko, katere se jaz pa branim in zahtevam slovensko. Tobakarica se pa nad mano razkorači ter me jame zmirljati „mostro di selaf“, rekša: „Chi diavolo conosce questa maledetta lingua“. (Hudič poznaj ta prokleti jezik!) Mene pa na to zgrabi sveta jeza in malo počebam po tobačnici ter vržem babi laško spremnico v zobe in odidem na Stolni trg k gosp. Preslju, ki ima tudi slovenske poštne spremnice. Zapomnimo si vsa taka gnezda in obračajmo jim v bodoče hrbet!

Kam smo prišli? — Dozdeva se nam neverjetno, vendar pa priobčujemo kot znamenje časa vest, da jeden goriški židovski odvetnik zastopa v cerkveno-katoliški zadevi občinarje neke okoličanske županije, o kateri se je že dosti pisalo in v kateri so na dnevnem redu še vedno domače homatije, ki imajo svoj izvor v cerkvenih rečeh. Mimogredé spominjamo tudi, da smo slišali, kako se pripravljajo dotični občinarji za prestop k pravoslavju, a v vsem tem uprajih zastopa naš goriški znani židovski odvetnik. Ako je poslednja govornica količkaj resnična — upamo pa da ne — tedaj že naprej obžalujemo tak korak. Prizadevali si bodemo, izvedeti resnico o vsej tej homatiji. Za danes dovolj.

Sv. Anton Padovanski v Gorici. Letos praznujejo 700-letnico rojstva sv. Antona Padovanskega. Stari časopisi trdijo, da je bil sv. Anton tudi v Gorici, kjer se je baje mudil dve leti, namreč od 1225. do 1227. V Gorici je sezidal samostan na starem trgu, poslopje ki se zdaj stoji in je lastnina zasebnikov. Na koncu poslopja tik Lanthierijeve palače je kapelica Sv. Antona. „P. L.“

Deželnozborske volitve. — Vsled homatij na Dunaju so zakasnele tudi volitve v deželni zbor goriški. Vrsile se bodo torej še le koncem avgusta in v začetku septembra, ako ne celó kaj kasneje.

Kmetijski tečaj. — Letos bo kmetijski tečaj za italijanske učitelje na laškem oddelku deželne kmetijske šole.

Goriška za Ljubljano. — Županstvo Anhovo je dovolilo 50 kron podpore. — Županstvo Števerjan je poslalo pótom c. kr. okr. glav. 89 gld. 57 kr., od te svote je darovalo samo županstvo 50 gld., 39 gld. 57 kr. pa je nabrano v občini Števerjanski. —

Šempasko županstvu je odposlalo c. kr. okr. glavarstvu v Gorici z dopisi z dne 4. in 7. julija t. l. št. 522/534 gld. 142, katero svoto so nabrali gg. občinski podžupani in sicer: Ant. Kožuh v Oseku 65 gld. 63 kr., Jožef Živic v Vitovljah 22 gld. 72 kr., Jožef Brankovič v Šempasu 20 gld. 18 kr., Anton Špacapan v Ozeljanu 20 gld. 10 kr. in Gregor Samoček v sv. Mihelu 13 gld. 37 kr. Ako k tej svoti prištejemo 100 gld., katere je šempasko županstvo poslalo 28. aprila naravnost v Ljubljano, potem 10 gld. nabranih mej člani bralnega društva v Oseku in 15 gld. nabranih in odposlanih po veleč. g. župniku šempaskem — tedaj moramo le pohvaliti požrtvovalnost vseh občinarjev šempaske županije, katera je vedno sama obiskovana po vseh elementarnih nesrečah. Taka požrtvovalnost je pač posnemanja vredna! — Gosp. Anton Kožuh, podžupan v Oseku, izročil nam je v isto svrhu še 1 gld., katerega je daroval Janez Ušaj iz Oseka.

Za „Slogine zavode“ darovala „Narodna taksa“ v Ajdovščini 1 gld.

Nov šolski zakon. — Časopisi poročajo, da vlada predloži prihodnjemu deželnemu zboru premembo šolskega zakona in sicer v onem delu, ki govori o obiskovanju ljudske šole. — Takega zakona je potrebno v prvi vrsti goriško mesto, kjer župan ničesa ne stori — kakor je najivno izdal županov „Leibjournal“ — ker se boji naslednjih volitev.

V Prvačini so dobili z 5. julijem t. l. nabiralnico za poštna pisma. Za Prvačino namenjena navadna pisma dobivajo naravnost iz Gorice, priporočena pa iz Dornberga.

Trtna uš. — Na Vogerskem so nekateri vinogradi od trtne uši prav močno napadeni. — To je te dni dognala domača preiskava.

Nečloveška mati. — Zaprli so v Trstu neko 21-letno Antonijo Vončina iz Ravnice pri Gorici, ker je baje zadušila svojega nezakonskega otroka. Naša dekleta nam delajo v Trstu čedalje večjo sramoto! Vse derejo tje, pri dobri plači prihranijo le malo, a pogubljajo dušo in teló. Nemoralnost je v Trstu velika, a naša dekleta capajo kakor muhe v nastavljene mreže. Stariši — pozor!

Vojaško gibanje. — Topničarski batalijoni v Gorici štejejo zdaj 2 štabna častnika, 16 častnikov, 287 mož, 166 konj, 28 topov. — 12. julija odpotujejo v Vipavo, dan pozneje bodo v Postojni, 14. v Cirknici, kjer bodo počivali en dan; 16. pridejo v Velike Lašče, od tam pa dalje do Petrinje na Hrvaškem.

Cigani — Zadnji čas smo imeli marsikje v bližini mesta zopet sitnosti s to brezdomovinsko sodrgo. Tudi o tatvinah se sliši marsikaj. Dve mali Ciganki ste neki Volk Ivani ukradli mošnico kar iz žepa in ob bellem dnevu. Tak je zarod, a kakošen bo, ko odraste?!

Po treh letih so se le zgrabili te dni v Trstu onega Valentina Budala, ki je v Komnu smrtuo zabodel z nožem Jožefa Kofola in potem pobegnil. — Konečno je vendar prišel pravici v roke!

Spremembe pri železnicah. — Zjutranji brzovlak iz Kormina v Trst vozi s 1. julijem 10 minut poprej, torej: iz Kormina ob 6.45, iz Gorice 7.05 in pride v Trst ob 8.40. — Vlaki na furlanski železnici vozijo hitreje. Vrhu tega pa vozi iz Červinjana v Tržič nov vlak, ki ima zvezo z zjutranjim brzovlakom, ki odhaja iz Tržiča ob 9.32 v Gorico.

Furlanska železnica. — S 1. julijem je stopil v veljavo nov urnik na tej železnici. Vlaki odrinejo iz Tržiča ob 7.43 in 10.42 predp. in ob 6. popoludne, iz Červinjana pa ob 6.30 in 8.40 predp. ter ob 4.45 pop. Ob nedeljah in praznikih bodeta vozila še dva vlaka v zvezi z zabavnim Trst-Kormin. Iz Tržiča odpotuje v Červinjan ob 3.20 pop. in ob 10.45 zvečer. Iz Červinjana odpotuje v Tržič ob 2.15 pop. in pa ob 9.30 zvečer.

Tržne cene. — Kava Santos gld. 148 do 152. Sandomingo gld. 165, Java 168, Cejlon gld. 188, Moka 195. Sladkor 30. Špeh 52 do 60 Petrolij v sodu 20 $\frac{1}{2}$, v zaboju 640. Maslo surovo 75, kuhano 88.

Moka: št. I. gld. 12.60, II. 12.30, III. ogerska 11.60, III. Majdič 12, IV. 11.20, — V. 10.80, VI. 10.50, — Otrobi debele gld. 480 drobne 460 gld. — Turšica navadna gold. 8.20 do 8.40. Oves gld. 7.50.

Društvene vesti.

— „Goriška ljudska posojilnica“ je imela v prvih šestih mesecih letošnjega leta 53.241 gld. prijemkov ter za 53.277 gld. izdatkov, torej za 106.518 gld. denarnega prometa. Posojilnica plačuje od hranilnih vlog po 4 $\frac{1}{2}$ %, daje pa na posodo proti intabulacijam po 5 $\frac{1}{2}$ %, na menice pa po 6 $\frac{1}{2}$ % obresti. Uradne ure so v nedeljo, ponedeljek in četrtek od 11. ure naprej. Pisarnica se nahaja v Židovski ulici v Tonklijevi hiši. Metoda ter za vse žive in mrtve društvenike in vabi vse p. n. gospode člane in prijatelje društva in njih rodbine, naj bi se v obilnem številu udeležili svetega opravila.

— Odbor bralnega društva „Domovina“ v Volčjegradu priredi veselico v nedeljo dne 21. t. m. Spored priobčimo svoječasno.

Ostala Slovenija.

Trst. — V nedeljo predpoludne spustili so v morje novo vojno ladijo „Wien“, katera je bila zgrajena v tržaškem tehničnem zavodu pri Sv. Roku poleg Trsta. Parnik „Wien“ je namenjen za obrambo našega morskega obrežja. Zgrajen je popolnoma tako, kakor je „Monarch“, katerega so spustili dne 9. maja t. l. v Pulji v morje. Ker smo „Monarcha“ svoječasno v našem listu nekoliko pobliže opisali, zatorej menimo, da nam ni treba ponavljati iste stvari gledé ladije „Wien“. Omenjamo le, da se tema „dvojkoma“ pridruži v kratkem še tretja, njima popolnoma jednaka vojna ladija, kateri bode ime „Budapest“.

Istra. — O istrski vinarski zadrugi v Pulji, ki je otvorila na narodnopisni razstavi v Pragi svojo pokušnico, kjer prodaja svoja najbolja vina in o kateri smo mi že poročali, piše „Naša Sloga“: „Zadrugi pri tem ni bilo do dobička, da bi si prodavanjem slabega vina polnila žepo, ampak bilo jej je jedino do tega, da seznanj naše brate Čehe z istrskim vinom. Ni bilo lahko izvesti te misli, ali hvala Bogu, posrečila se je popolnoma. Poskuševalnica je natlačena sleherni dan. V isto prihaja najodličnejše občinstvo, a nekega dne jo je počastil sam predsednik razstave, grof Lažansky z vsem odborom. Najbolji dokaz v to, kako so se v Pragi omilila naša vina, bodi dejstvo, da je od onega dne grof Lažansky stalen gost v istrski pokušnici. Po razstavi odpré zadruga lastna skladišča v Pragu, Dunaju, Celovcu in Št. Vidu, ima pa že lake v Ljubljani, Novem mestu in Karlovcu. V vseh teh prodajalnicah se nadeja že v prvem letu, da razpeča 6—7 tisoč hektov vina. Naravno je, da bode ta lepi razvoj zadruge koristil siromašnemu kmetu istrskemu. A ko postane naš kmet gospodarski svoboden, svoboden bode tudi politiski. To geslo si je zapisal na zastavo dični dr. Laginja. Ta mož hoče delom, poštenjem in samozatajevanjem privedi naš narod do nezavisnosti. Zato pa rojaki, ne dajte se varati od raznih lažiprijateljev, kojih srca niso nikdar in ne bodo nikdar bila za vas.“ — „Naši Slogi“ poročajo iz Umaga, da je v fari Lovrečič nedavno težko obolel neki kmet. Svoji njegovi so poslali po zdravnika v Buje. Ker pa je ta kmet glasoval pri zadnjih volitvah za našo stranko, vzeli so ga nasprotniki na zob. In maščevali so se zares — plemenito. Prvi zdravnik, kojega so naprosili, ni hotel k bolniku. Drugi je sicer šel, ali pozneje je izjavil, da ne bi bil šel, da so ga Bujeji poprej obvestili o stvari. Takšni so narodni naši nasprotniki!

— V Podgradu vrsile so se občinske volitve minuli teden. Pri teh je zmagala sijajno prava naša narodna stranka v vseh treh razredih. Vmešeni občinski odbor, ki je volitev pristransko vodil, kakor tudi družba Marotti-Martinolić, so silno poparjeni,

a s temi tudi nekdo drugi v Trstu. Živeli zvesti volilci!

Učiteljsko preskušnjo na Koperskem učiteljskem so prestali z dobrim uspehom sledeči gg. pripravniki: Golja France iz Dornberga, Hrovatin Edmund iz Gorjanskega, Pirca France iz Črnega vrha, Širca Ernest iz Cerku, Toroš Anton iz Medane, Urbančič Alojzij iz Kobarida, Žgajner Matevž iz Vojnika, Jelusič Hlinko iz Kastva in Jurinčič Bunislav iz Kastva. Prestalo je preskušnjo tudi 7 Italijanov. Od sedem Slovencev pet so z Goriskega, jeden iz Kranjske in jeden iz Štajerske. Žalostno pa je, da sta bila le dva Hrvata (iz Kastva) v četrtem tečaju, kajti znano je, da v Istri primanjkuje ljudskih učiteljev - Hrvatov!

* **Podžupanom ljubljanskim** je bil izvoljen gosp. dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, primarij deželne bolnice v Ljubljani.

* **Ljubljana** se sedaj kaj marljivo popravlja in — krpa. Cerkve so že v toliko popravljene, ali vsaj toliko varno podprte, da se sme v njih opravljati služba božja. Sicer se pri cerkvah ne zasleduje tolika škoda, katero jim je prouzročil potres, le šentjakobska in patnovska sti nekako oguljeni, t. j. brez stolpov, a zvonovi zraven pri tleh žalostno klenkajo, pojó kakor nekdanj Jeremija na razvalinah jeruzalemskih.

* **Nemški glas v celjski gimnaziji.** — Liberalna „Reichenberger Zeitung“ je dejala povodom odstopa Plenerjevega, da upor proti celjski gimnaziji je zgolj načelna jaharija (Principienreiterei) in da to uprašanje je zelo malenkostno (geringfügig). — Nacionalni listi so zategadel z loparjem napadli omenjeni liberški list. Veseli nas pa, da je vsaj jeden liberalni list deloma povedal resnico. Sicer smo mi prepričani, da nedolžna pilslovenska nižja gimnazija v Celju je le navidezen vzrok novim homatijam: za njo so skriti židje, katerim je ubogo malo do celjske gimnazije; oni imajo druge uzroke in druge težnje v dosego svojih sebičnih namenov.

* **Na Štajerskem je potres** po uradnih poročilih napravil 154.089 gld. škode, in sicer največ v obsegu okrajnega glavarstva celjskega in brežkega, kjer je 85.265 gld. škode, največ pri cerkvah, solah, župniščih itd. Zato se od državnega zbora dovoljena podpora porabi le za poprave poškodovanih poslopj v omenjenih okrajih.

Razgled po slovanskem svetu.

Češka. — Na narodopisni razstavi je bilo doslej nad 600.000 obiskovalcev. Tudi Nemci razstavo obilo obiskujejo. „Hlavní katalog a průvodce“, ki ga je izdal izvrševalni odbor narodopisne razstave, z načrtom razstave, stoji 60 kr. Knjiga obseza 502 str. Iz nje je razvidno, da razstava ima dvojni namen: pokazati sliko življenja in stanja češkega naroda v konec 19. stoletja, za drugo pa sliko dela in prosvetnega razvoja. Na svojstva češkega naroda kažejo: stavbe in hiše naroda češkega, kroj, sege in običaji, pesem, godba, ples, zemljedelstvo, bučelarstvo, rokodelstvo itd. Prosveto razkriva oddelek: književnost in umetnost, gledališče, solstvo, stavbarstvo, umetni obrt, trgovina, vojaške stvari, češka žena, dijaštvo, Sokolstvo, Čehi zunanji. Postavljeni ste tudi kat. in evangelijska cerkev. Ta oddelek pojasnjujejo različne priprave: zemljepisne, prirodne, antropološke, narodnostne itd. (Glej naše poročilo na prvi strani).

Moravska. — Pri nadepolni volitvi za državni zbor, izvoljen je mladočehski kandidat dr. Stranšký, namesto pok. Fanderlika v brnskem okraju. V kmeškem kromerizkem okraju je izvoljen tudi Mladočeh Vychodil z 244 glasovi proti staročehskemu kandidatu, ki je dobil le 116 glasov.

Poljska. — Poljski listi poročajo, da je baje deželni šolski svet v Sileziji že dovolil, da se sme ustanoviti poljska gimnazija v Tešinu. Drugi listi pa poročajo, da je bila poljska „Maciersz skolna“ uročila prošnjo samo za 2 razreda, š. dež. svet pa je prošnjo odbil. — Bukovinske oblasti, kako smo že

poročali, so bile prepovedale rabo poljščine pri javnih shodih, češ, da ni deželni jezik. Sedaj se poročajo, da je poljski klub v državnem zboru proti tej prepovedi dosegel toliko, da vlada ne pošilja nobednega zastopnika k takim shodom, in se na njih torej lahko govori poljski.

— Poljski listi zagovarjajo politično zblizanje mej Čehi in Poljaki. Najodločnejše zagovarja „Dziennik Poljski“ zblizanje s Čehi. Ta list pozivlje poljski klub, naj zastavi vse sile, da pritegne češke poslance v bodočo državnozbornsko večino. Če hoče levica postopati proti Čehom, kakor oni fanatičen Nemeč, ki se z nasprotnikom neče niti koptati v jednom morju, je to njena stvar. Poljaki nimajo povoda, se po levici ravnati in če se sklene sprava mej Čehi in državo po posredovanju Poljakov, bil bi to najlepši list v zgodovini poljskega kluba. Tako mislijo poljski poslanci. Če Nemci trdijo, da se brez njih ne more vladati v Avstriji, se tudi ravno tako lahko reče, da brez Čehov v Avstriji vladanje ni mogoče. Sicer se pa zjedinjena levica ne sme identifikovati z nemškim narodom, kajti je le še jedna sama njegova skupina. Zaradi lepih očij levice se pač ne smejo še češki poslanci odtrgati od vlade.

Slovanska vzajemnost med Poljaki vendarle polagoma napreduje. V sredo večer je priredil poljski klub v dunajskem Praterju slavnostno večerjo v slovo vitezu Madejskemu, bivšemu naučnemu ministru. Predsednik Zaleski je slavil Madejskega in dejal, da je častno padel, kajti to se je zgodilo zaradi celjskega uprašanja, ki se tiče vseh Slovanov. Torej vendar! Poljaki so sprejeli slovansko uprašanje tudi za svoje! Naj bi se takó zgodilo vselej!

Hrvaška. — Uradne „Nar. Nov.“ z dne 28. m. m. so prinesle vladno naredbo, ki določuje dan, kedar stopi v veljavo novi občinski zakon. Po določbah § 1., zakon je stopil v veljavo 1. t. m. Na podlagi trga se imajo razpisati nove občinske volitve. Dosedanja avtonomija mest je s tem zakonom zelo skržena, a omogočena zmaga vladnim pristašem pri občinskih volitvah, kajti uradniki imajo voliti nad polovico zastopnikov. — V Zagrebu so bivali minoli mesec trije poljski učenjaki iz Levova, in cicer prof. zoologije levonskega vseučilišča dr. Benedikt Dybowski, M. Grochowski in dr. Cavanna ter si ogledali zoološki muzej in ostale mestne znamenitosti. — Iz Zagreba so odpotovali na otok Čres preiskovat Vransko jezero, a od tod odidejo v okraj pazinski pogledat tudi čepičko jezero. — Hrvaška vlada je kupila rimski brevijar v glagolskem prevodu, ki je tiskan 1493. v Benetkah. Kolikor je znano, to je po vrsti drugič tiskana glagolska knjiga. Knjiga je kupljena za vseučiliščno knjižnico, katera ima že vtis glagolskega misala iz l. 1483. Zadnjič kupljeni misal v Monakovem od strani ogerske vlade, o katerem smo poročali, da je nameravala kupiti hrvaška vlada, je le drugo izdanje misala iz l. 1483. Odbor društva umetnosti v Zagrebu nameruje uresničiti misel hrvaškega estitika prof. dr. Fr. Markovića, da se skulpturno okraši akademski trg v Zagrebu s poprsji znamenitih hrvaških mož (pesnikov, umetnikov, učenjakov, vojskovodij, državnikov) iz Dalmacije, Hrvaške in Slavonije. Lepa misel res, katera je vredna uresničenja! — **Dulcis in fundo.** Našel se je neki izrod, madjarski podkupljenik, ki je v „Pester Lloyd“ poslal članek iz Zemuna (mesto na meji Ogorske, Hrvaške in Srbije), v katerem zagovarja misel, naj bi se Zemun odcepil od Hrvaške in pripojil Ogorski, kakor Reka, da bi ga tako Madjarji povzdignili na velevažno trgovsko mesto. Ta izdajalec je našel tudi nekaj pristašev, ki so javno odobrvali njegovo misel; no z druge strani se je našlo tudi ljudj, ki so se postavili odločno po robu takemu izdajstvu. V prvi vrsti so povzdignile svoj glas proti tej misli hrvaške uradne „Nar. Novine“, za njim pa tudi trgovinska zbornica v Oseku in drugi rodoljubi, kakor tudi vsi v Hrvaški izhajajoči časopisi brez razločka strank, izvzemši „Syrmier Wochenblatt“, ki je imel „korajžo“, javno pisati v prid te misli, — državni pravdniki pa niso našli v tem nikačega zločina. Ko bi bili pisali kaj takega nezavisni hrvaški časopisi!...

Dalmacija. — Kakor poročajo „Jedinstvo“, so odbili dubrovniški Srbi kompromis z avtonomaši o priliki deželnozbornskih volitev. „Nar. List“ pa piše, da namerujejo Srbi dogovarjati se z narodno (Klaičevó) stranko. Da bratomorni boj mej Hrvati in Srbi v Dalmaciji škoduje le njiju ugledu pred omikanim svetom, je dosti razvidno iz tega, ker je ta boj uzrok, da so zasedli srboavtonomaši nekdanjo popolnoma hrvaško (torej slovansko) dubrovniško občino in vsled tega nekdanje hrvaško poslovanje občine podredili italijansčini, a občini postavili na čelo avtonomaša (Laha) Gondolo, kateri nima pred očmi gotovo koristi dalmatinskih Srbov. Bratomorni boj je prišel iz ulice v deželni zbor, v občine, v cerkve in se nadaljuje tudi v solah, posebno na dubrovniškem gimnaziju. Na tem se nahajajo profesorji Srbi v večini, in ravnatelj je tudi Srb; trije Hrvatje in jeden Slovenec (Borštnik). Dijaki so pa v veliki večini hrvaških staršev, a tudi pravoslavni je precejšnje število. Mej dijaki je na dnevnem redu mejsebojni narodnostni boj: Srbi vlečejo na jedno, Hrvati na drugo stran in se prepirajo, ovajajo in tožijo tako, da so morali začeti disciplinarno preiskavo, ki je končala tako, da so bili kaznovani po profesorskem zboru le Hrvatje, Srbije pa ne. Pristransko kaznovanje je dalo povod, da se je javno dokazovalo, kako so zaslužili kazen tudi učenci srbske narodnosti in ne le hrvaške. In res poklicana oblastnija je prevzela preiskavo ter kaznovala tudi štirje Srbe z izključenjem iz gimnazije.

Bosna - Hercegovina. — I v avstrijski, i v ogerski delegaciji je prišla na dnevni red tudi Bosna. Razni poslanci so se pečali ž njo, največ pa Mladočehi in dalm. poslanec Biankini. Kratko smo poročali o izjavi ministra Kalaya glede na govor Biankinijev in ozirom na boj mej Hrvati in Srbi v Bosni. Razun tega prišle so na dnevni red tudi druge reči, zadevajoče naseljevanja v Bosni. Na uprašanje glede naseljenja iz Rusije v Bosno, je izjavil minister, da se je v Bosno naseljevalo ljudstvo precej po okupaciji, posebno pa iz krajev južne Ogorske, Hrvaške, Württemberg, Hannovera, a v zadnjem času tudi s severa, kateri so se drugače preseljevali v dalnje kraje. Vsaka rodbina dobi 10 hektarov pašnikov, katere jim država izposodi za dobo 10 let, a v tem času pobira le 50 nč. od hektarja najemnine. Po desetih letih, ako se naseljenec obnaša dobro in se pokaže dober gospodar, dobi zemljišče v dar pod pogojem, da prinese seboj vsaj 600 gld., ki so potrebni za naseljenje. V zadnjem času je naznačeno 8420 hektarov zemljišča 533 rodbinam z 2793 osebami. 129 rodbin je že zgradilo poslopja in obdelujejo zemljišča. Mej naseljenci je 452 rodovin iz Avstro-Ogorske, 59 iz inozemstva in 2 bosanski rodovini. Mej temi je 356 Nemcev, 112 Čehov, 50 Rusinov, 15 Poljakov. Po veri 300 protestantov, 183 katolikov in 50 pravoslavni. — Deželna vlada za Bosno in Hercegovino razpisuje več služb političnih perovodnih vežbenikov in sodnih prislusnikov (avskultantov) XI. dn. r. letnim adjutom 800 gld. Prošiti morejo avstrijski ali ogerski državljani, ki so končali pravne in državnoslovne nauke in so bili z uspehom teoretično izprašani ter poznajo zraven nemščine še kak slovanski jezik. Kdor hoče zvedeti natančneje pogoje, naj si priskrbi hrvaške uradne „Nar. Nov.“ z dne 28. junija 1895. št. 147.

Črnagora. — Kakor poročajo „Glas Crnogorca“, črnogorska vojaška komisija je dokončala svoje delo o preustrojenju stalne črnogorske vojske. Po dokončanem delu so imeli častniki banket, pri katerem je bil navzoč tudi črnogorski prestolonaslednik ter je častnikom nazdravil. Na podlagi tega preustrojenja ustanovi se s 1. januarjem 1896. podčastniška sola. — Črnogorski uradni list „Glas Crnogorca“ javlja, da je navršil 24. leto dne 29. m. m. črnogorski prestolonaslednik Danilo. Izšel je vsled tega v salvnostni obliki.

Srbija. — Vlada je sklenila pogodbo, vsled katere se združijo dolgovi, ter izpremené v jednotno državno posojilo v nominalnem znesku 355.292.000 frankov. To posojilo bode obloženo s 4% in se povrne v 72 letih s srečkanjem, ki bode vsako leto 1.

aprila in 1. oktobra. Ta načrt je bil predložen skupščini.

— Srbsko Hrističevo ministerstvo je dalo ostavko. Drugo še ni sestavljeno. Sestavi se baje radikalno ministerstvo.

*Gospodarski položaj Srbije. — Kdor je imel priliko, ogledati si srbske izložke na lanski dunajski razstavi v „Rotundi“, prepričati se je mogel, da morajo v Srbiji razviti veliko delavnost, ako želijo gospodarsko ojačati se in postati manj odvisni od tuje obrti. Značaj lanske dunajske razstave je bil takšen, da se vsled tega ni mogla upoznati vso moč srbske obrti, vendar pa je Srbija z ozirom na premajhni obseg razstave malo, prav za prav premalo razstavila, kajti srbska obrt ima neke veje, ki bi bile lepo pristajale v obseg razstave, posebno pa pivarstvo, speharstvo in tudi sirarstvo. Srbija je zelo bogata na rudah. Razun sledov zlata in srebra, ima v srbskih hribih tudi bakra, železa, svinca, antimona, žvepla, živega srebra, mramorja, malinskega in litografskega kamena, cementa, apna, trahita, granita in posebno veliko premoga. V zadnjem času še-le storilo se je nekaj ozirom na premogokop in druge rude. Zraven državnih so se pojavila zasebna podjetja, ki so povzdignila talivnice za baker in železo ter delujejo s dobrim uspehom. Premog se troši doma pri železnici in obrtnih podjetjih. Letni izdelki rastejo neprenehoma; premoga so nakopali nad 100 milijonov tonel. Hišna obrt v Srbiji je skoraj jednaka, kakor pri nas ali v Hrvaški. Pečajo se z izdelovanjem možkih in ženskih narodnih oblek, zatek s čevljarstvom, opančarstvom, remenarstvom (jermen), sedlarstvom, mizarstvom, lončarstvom, košarstvom in dr. V mestih je obilica drugih obrtnikov, ki se pečajo z vsakovrstno obrtnijo, kakor pri nas. Z ozirom na velika obrtna podjetja stoji Srbija zelo slabo. Še pred malo leti je Srbija dobivala od zunaj vse potrebno pri takšnih podjetjih, kljub temu, da je imela dovolj surovin doma. Sedaj je nastopil preobrat tudi v tem pogledu, kajti zakonodajci so oživili postave, ki vspevajo k veliki obrtniji. Vlada pa daje razne ugodnosti podjetnikom ter si prizadeva, skleniti z drugimi državami takšne trgovinske pogodbe, ki ne bi delale zaprek razvoju domače obrtnije. Danes je v Srbiji veliko raznovrstnih tovarn, ki oskrbujejo vojsko in dom z vsemi potrebnimi stvarmi. Ima 55 denarnih zavodov, 4000 km. izdelanih cest, 529 km. železnic ter posebno srbsko brodarstvo z glavnic 3 mil. dinarjev (frankov).

Bolgarija. — Mej Turčijo in Bolgarijo sklene se poština in brzajavna pogodba, ki ima v toliko politične primesi, da se bo govorilo v isti o severni in južni Bolgarski, kar dosedaj ni bil slučaj, ker je Turčija zahtevala, da se ločite Bolgarija in vzhodna Rumelija (del Bolgarske). — O Stambulovu pišejo, da je zaprt, kar pa ni uradno potrjeno. Zagrebški „Ozbor“, prinašajoč članek o Stambulovu, v katerem ga črta v pravi sliki, zaključuje: „Kdo bo sodil Stambulova? Kdo bi to znal? Mi držimo, da današnje svetsko pravosodje nima kazni, ki bi dosegla visokost njegovih zločinov. Ako bi ga vrgli v ječo, v kateri je bival Karavelov, to bi bilo za njega častno. Da ga povzdignejo na one vislice na katerih je končal Milarov, to bi bila za njega slava. Da ga prestrelijo kroglice častitih bolgarskih pušek, katere so se bojevale za svobodo domovine in s katerimi so usmrtili junaka Panico, to bi bila naslada za Stambulova. Trnova krona mučenštva, katera je preporodila in rešila človečanstvo, ni znamenje ponižanja, ni sramote, ampak večne slave, in radi tega se venec mučenštva ne more postaviti na glavo zločinčev. Najprimerjša kazen, katera se mu more prisoditi, bila bi, da ga pustijo, naj gre, kamor ga je volja, ker koderkoli bi hodil ali brodil, nesel bi v svojih prsah le prokletstvo in prezir onega naroda, katerega ni mogel ugonobiti, t. j. naroda bolgarskega, katerega je rešil Bog iz rok trinoga.“

*Bolgarske železnice. — Mlada bolgarska država dela vse mogoče, kakó bi prišla do popolne politične samostojnosti ter si zagotovila gospodarski napredek. Posebno pa si prizadeva, razširiti železniške mreže v bolj rodovitne in obljudnejše svoje kraje, kajti

dosedanje služijo več koristim mednarodni svrhi, kakor pa državi sami. Dosedaj so v Bolgarski nastopne železnice: proga Ruščuk-Varna, ki pelje od rumunske meje do luke Varne, zraven Črnega morja. To je bila prva bolgarska železnica in sezidana l. 1866., dolga pa je 222,8 km. Druga proga je Caribrod-Belova, to je najvažnejša bolgarska železnica, ki veže Sredec (Sofijo) s Carigradom in Belgradom. V Caribrodu se priključuje ista srbski glavni železnici, v Belovi pa orijentalni. Ta železnica je bila odprta še-le l. 1888. v popolni svoji daljavi. Proga Jamboli-Burgas je sezidana l. 1890. na državne stroške. Od 1893. leta je odprta prometu tudi kratka proga Sofija-Pernik, ki pelje jugozahodnim smerom do perniških premogokopov. Bolgarsko sobranje je sprejelo tega leta zakon, na podlagi katerega se bodo zidale razne široko- in ozkotirne železnice. Normalno (navadno) širokost bodo imele: 1. proge Sredec-Roinan-Plevna-Trnova-Šumla v priključju proge Ruščuk-Varna z dvema vejama severno proti Ruščuku in južno proti Jamboli; 2. proge Sredec-Pernik-Koštenil, t. j. jugozahodno turški meji z priključkom proge Belgrad-Vranja-Salonik; 3. proga Belova-Čirpan-Jeni-Zagra-Jamboli do priključka v Jamboli-Burgas. S prvo progo želi Bolgarska presekati najobljudnejše in najobrtnejše kraje ter jih zvezati z večimi svojimi mesti. Toda druga proga ima gospodarski značaj, tretja pa bi bila več konkurenčne veljave, ter je dvomljivo, ali se uresniči.

Srbija in Bolgarija. — Že dlje časa citati je v časopisih resne sestavke, v katerih se spominja neko skrivnostno gibanje mej bolgarskim rodoljubi, da namreč pripravljajo javno mnenje za personalno unijo mej Srbijo in Bolgarijo v slučaju, ko bi Koburžan zapustil bolgarski knežji prestol, to je, da ostane samostojni obe državi, le da bi imeli vzajemnega vladarja. To misel zastopata v Bolgariji časopis „Mlada Bolgarija“, v Belgradu pa „Makedonija“. Prvi je prinesel tudi sledečo kratko značilno izjavo: „Obe državi ste premali za dva prestola, od teh je treba narediti le jeden in priznati jednega gospodarja“. Da je ljudij v Bolgarski in Srbiji, ki bi to misel tudi javno zagovarjali, je mogoče, no da bi se ista vresničila, to pa se nam dozdeva do skrajnosti neverojetno, kajti mi Slovani preveč dobro poznamo svoje slabosti... neslogo, katera se najbrže nikoli ne doseže mej nami. Denimo slučaj, ako bi se obe državi sporazumeli v uniji, ali bi se zjedini tudi v vladarjevi osebi iz slovanske rodovine, posebno srbske ali bolgarske? Ali bi bili Bolgari zadovoljni z dinastijo Obrenovičev? Milan bi bil gotovo s tem zadovoljen. Nasprotno Bolgari nimajo svoje osebe, ki bi bila sposobna, zasesti tak prestol in vsled tega bi bili prisiljeni zunaj svoje države poiskati si zopet kakšnega honvedskega prinčiča, ako se ne bi zadovoljili z vladarjem slovanske veje.

Makedonija. — Ustaja ni le ob meji, temveč tudi v sredini Makedonije. Bolgarska vlada je ukazala zapreti mejo, ali zaradi neugodnega sveta ni mogoče zapreti iste. Vse begune iz makedonije primejo in zapro. Ljudstvo je zaradi tega jako razburjeno, ker vlada dela tako ustajni ovire. Blizu Palanke so bašibozuki (izredni vojaki) ubili devet v Makedonijo se vračajočih delavcev. Njih trupla so pustili na cesti. Drugi dan so jih pometali v reko. Dva turška vojaka, ki sta prestopila mejo, so prijeli Bolgari. Bolgarski eksarh je obljubil turški vladi, da bode deloval za pomirjenje prebivalstva v Makedoniji, a ob enem zahteval, da se nastavijo bolgarski škofje v vseh onih krajih, koder imajo biti bolgarske škofije po ukazu iz 1870. leta. Če turška vlada temu ustreže, je upanja, da se pomiri prebivalstvo.

Rusija. — Nova ruska parobrodarska družba se bode osnovala v Odesi za vožnje po črnem morju. Glavnica družbe, v kateri so najodličnejši tamošnji kapitalisti, bode znašala 25 milijonov rubljev. Nova družba bode delala resno konkurenco že obstoječi parobrodarski družbi, katera ne ustreza. Naročenih je že na Angleškem 60 velikih parobrodov za prevažanje ljudij in tovarov in je nova družba že tudi pridobila prve tehnične moči stare družbe.

Razgled po svetu.

Dunaj. — Jeseni, ko se bode snovalo novo ministerstvo, baje razdelijo sedanje trgovsko ministerstvo v dve ministerstvi. Prvo ministerstvo bode imelo trgovske, zavarovalne in obrtne stvari in se bode imenovalo „ministerstvo za trgovino in obrt“. Poleg tega se pa osnuje „ministerstvo javnih del“, ki bode čisto tehnično ministerstvo. Temu ministerstvu se izroči vodstvo železnic, pošt, brzajavov in občil sploh, potem pa zgradbene zadeve. Notranje ministerstvo se s tem precej razbremeni, ker se mu odvzamejo zgradbene in zavarovalne stvari. Minister javnih del postane najbrž sedanji vodja trgovskega ministerstva Wittek.

— Razni časopisi so javili, da galski namestnik Badeni sestavi novo ministerstvo in da se za kulisanje že vrše dotična pogajanja. Uradno se to sicer dementuje, resnično pa je, da je stvar prišla prezgodaj v javnost.

Volilna reforma ne zgine z dnevnega reda avstrijske notranje politike, dokler se ne reši. Dosedaj je že zrušila dve ministerstvi in še katero utegne pasti, predno se reši. Knez Windischgrätz je pretil, da s silo zatre zahtevo po občni volilni pravici, a naposled se je pa le sam moral umakniti. Misli se s silo ne dajo zatreti, to je skušal tudi bivši ministerski predsednik. Minoli teden imeli so na Dunaju delavci shod, na katerem so zopet zahtevali občno volilno pravico. Govorilo se je, da se bode vsakemu ministerstvu, ki volilne reforme ne izvede, tako godilo, kot se je koalicijskemu. Za to že poskrbe delavci, ki pretijo z generalnim štrajkom. Utegnejo se v Avstriji dogoditi stvari, katerih nikdo ne pričakuje, kajti delavci bodo zahtevali, od vsake vlade da izvrši volilno reformo.

* Odstop Plenerjev. — Bivši finančni minister je odložil svoj poslanski mandat, kar je iznenadilo vse stranke. To se je zgodilo brez dvoma zategadel, ker je nemška levica začela popuščati svojega dolgoletnega vodjo. Levičarski listi sami ne kažejo veliko žalovanje, da se je umaknil s političnega pozorišča takó znamenit mož. Nemško-nacionalni listi se pa naravnost veselje, da je odšel v zatišje.

Ogerska. — Ogerski uradni listi proglašajo povišanje veleposestnika Vigyaza v grofa, in Ladislava Solymossyja, Žige Bohusa in grajščaka Josipa Zeyka v barone. Žiga Bohus je že sedaj dosmrtni član gospodske zbornice. Vsi imenovani pa dobe s tem dedno članstvo gospodske zbornice. S tem vladna stranka dobi šest glasov več, ker ima Solymossy tri sinove, ki plačujejo tudi dosti davka, da postanejo ob enem z očetom dedni člani gospodske zbornice. Na jesen bodo baje imenovani še nekateri novi dedni člani gospodske zbornice, da se dobi večina za nereseni cerkveno-politiški predlogi.

Narodnostno uprašanje pred svetovno sodnijo. — Lansko leto je bil takozvani „interparlamentarni kongres“ v nizozemskem mestu Haag. Na tem shodu se je imelo razpravljati tudi o mnogonarodnih državah. Romunski rodoljubi so imeli takrat lepo priložnost, iznesti pred to svetovno sodišče vse pritožbe svoje in drugih nemadjarjskih narodnosti Ogerske. Madjarji, ki so pogodili namero Romuncev, so poskusili isto prepričati. Znani Madjar Pazmandy, v žepu s priporočnim pismom generala Tärra, kateri je svoječas dosti veljal mej Francozi, je prišel v Haag in krožil okolo članov tega kongresa in jih prepričeval o netemeljitosti romunskih pritožb. No člani se niso dali prepričati. Pazmandy je na to poročal v madjarjskih časopisih o uspehu svoje akcije v Haagu. No kmalu zatem je izšlo poročilo shoda v francoskih, italijanskih in romunskih časopisih, ki naravnost zavrača napačno Pazmandyjevo poročilo. Posebno je Madjarje osupnilo pismo romunskega rodoljuba, državnika in akademika V. A. Urechija, datovano v Haagu 7. septembra 1894., v katerem opisuje neuspeh Pazmandyjeve akcije in spominja simpatije francoskih in italijanskih članov kongresa za pravično stvar romunsko. Kakor dokaz popolnega madjar-

skega poraza, navaja Urechia dve dejstvi, in sicer prvo: Jednoglasni sprejem predloga Trarie-Pandolfijeva, s katerim se obsoja, da se na Ogerskem ne spoštuje pravica; in drugi pa: ker je bil odbit predlog, da bi se vršil l. 1896. takšen shod v Budimpešti. Tudi drugi očitavec, dr. Pop, opisuje na isti način poraz Madjarjev na shodu v Haggu. Ko so videli Madjarji, da na tak način ne morejo zaslepiti Evrope, poskusili so drugače. Določili so večjo svoto denarja, da podkupijo vse večje evropske časopise, da se paralizuje za Madjarje neprijazno pisanje romunskih rodoljubov in da se javno mnenje v Evropi prepriča, kako da nemadjarske narodnosti na Ogerskem uživajo pravi zemeljski raj. V Italijo so poslali posebnega svojega agenta, da upliva na javno italijansko mnenje. No trud mu je bil zastoj; kajti pisatelj Fava je napisal brošurico „Romunsko uprašanje in agenti gospoda Wekerla“, katera je osvitlila odnošaje nemadjarskih narodnostij na Ogerskem. V tej brošurici navaja, da je sedmogradskih Romuncev 7/10 vseh prebivalcev, in vendar se od njih zahteva, da morajo plačati 18 gld. davka, ako hočejo doseči volilno pravico; nasprotno pa na Ogerskem imajo pravico vsi oni, ki plačajo le 5 gl. Zraven tega v sedmograški imajo volilno pravico vsi plemiči, četudi ne plačajo niti krajcarja davka, a takšni so skoraj sami Madjarji. Od 180 ogerskih gimnazij le 3 so romunske, 163 madjarskih, ostale pa druge narodnosti. Madjarji so dobili na svojo roko francoski časopis „L'èpoque“, v kateri pišejo Madjarji: Ovari, Heredieux, Malonyay, a duševno hrano jim podajata general Türr in Pazmandy.

Lansko leto je poskusil romunski minister Lahovari pridobiti francoski list „Estafette“ proti pisanju romunskih rodoljubov, ker so delali veliko nepriliko romunski vladi, kar se mu ni posrečilo. Vendar pa je uplival na francoski list „Figaro“, ki je pisal zelo oprezno o romunskem pokretu na Ogerskem. Pozneje sta ovadila oba ta časopisa Lahovarija, da je skušal omejiti napade na Madjarje, oziroma naj bi pisala zmerno o njih, kajti, da deluje romunska vlada na tem, kakó bi pobotala Romunce z Madjarji.

Dne 19. avgusta t. l. bode v Bruselju „interparlamentarni kongres“. Madjarji se pripravljajo spraviti tje kolikor bode mogoče več svojih ljudi, da bi mogli ovirati pritožbe Romuncev proti premoči madjarskega plemena in zagrizenosti panmadjarskega šovinizma na Ogerskem. Posebno si prizadevajo Madjarji prodreti s predlogom, naj bi se prihodnji kongres vršil v Budimpešti. Že je ustanovljen odbor, kateri ima spraviti čim več Madjarjev k temu kongresu. Ker se tudi Romunci pripravljajo v obilnem številu priti na kongres, pričakovati je zelo zanimivih podrobnosti, kajti oni si bodo prizadevali razkriti svetu krivice, ki se jim godé od strani lopovskih Madjarjev. Slovani bi si morali tudi prizadevati, da pošljejo svoje zaupnike k temu shodu, pri katerem je lepa priložnost, pokazati svetu, kako se postopa v naši državi s Slovani na koncu prosvetljenega XIX. stoletja. Ako kdo, to gotovo največ mi primorski Slovani, bi morali povzdigniti svoj glas proti temu, da se v državi, kot je n. pr. naša, zapostavlja v političnih in prosvetnih zadevah jedno narodnost nasproti drugi, mejtem ko morate obe plačevati nerazmerno enak krvni in denarni davek.

Važnost prekopa od severnega do baltiškega morja. — Dne 21. m. m. so odprli prekop od severnega do baltiškega morja v navzočnosti vseh velevladstij. Ta prekop spada v krog velikih del v prosvitljeni Evropi. Pogled na zemljevid nas precej pouči o veliki prometni važnosti tega prekopa za Nemčijo. Ne le, da bo prihranjena dosedanja dolga pot do baltiškega morja (okolo Danske), ampak izogne se brodovje tudi nevarnosti, ki jim preti v vzkih kanalih pri Skagerrakskog, Kattegatskog in Sunda ter pri velikem in malem Beltu. Vsaka stvar pa ima svoji dve strani, svetlo in črno. Pri tem prekopu bodo imela korist nemška mesta: Hamburg, Lübeck in Kiel, nasprotno pa bode imela Danska veliko škodo. Osnova, da se spojita s prekopom oba polotoka Jutlanda, ni nova, kajti že več

stoletij so se pečali ž njo. V teku časa ste bili izpeljani že dve osnovi, no ne v takšni meri, da bi odgovarjale potrebam današnjega velikega mejnarodnega brodarstva. Prve osnove so se pokazale za procvita hanseatske zveze. Holstein je zamislil izgradbo kanala že v XIV. stoletju, a mesto Šibenik (ne oni v Dalmaciji) prekopalo je od l. 1381. do 1398. stekniški kanal, s katerim se je zvezal z baltiškim morjem in s pomočjo reke Labe pri Lauenburgu s Hamburgom. Od l. 1525. do 1550. je imelo mesto Hamburg zvezo s tem morjem z pomočjo rek Alster in Beste. Ko je bil proglašen Wallenstein admiralom cesarstva, je zasnoval prekop skozi Holstein, a Cromvell je namenil prekopati kanal od reke Labe skozi Šverinsko jezero do Wismara na baltiskem morju. Danski kralj Kristijan VII. je dal prekopati od l. 1777. do 1798. Eiderski kanal, ki veže Ecklenfoersko luko na Baltiku s izlivom Labe v severno morje. Do danes se je mogel uporabljati za plovitev le stekniško-eiderski prekop, no ne v ti meri, da bi služil za plovitbo velikim novim trgovskim in vojnim parnikom. Leta 1864. je dala pruska vlada nalogo Lentzenu, naj dovrši novim potrebam odgovarjajočo osnovo; izvršenju te osnove je bil nasproten Moltke. Leta 1878. so uzakonili to osnovo in proračunili strošek na 156 milijonov frankov. Sedaj je končalo to velikansko delo, ki se je izročilo ta mesec svetskemu prometu. — Ta prekop nam predočujejo posebni zemljevidi, ki kažejo ogromnost izvršenega dela in velikansko korist, ki jo bo donasal — Nemčiji. Po knjigarnah v raznih mestih (tudi v Trstu) so že razgrnjeni ti zemljevidi na ogled.

Amerika. S prvim junijem so prenehali kovati srebrni denar. Vzrok temu je, ker imajo v državni blagajnici nakopičenih več sto milijonov srebrnih dolarjev in jih ne morejo spečati v promet, ker se vsakdo rajši posluži papirja ali zlata.

— Ob reki Boggy Creek so zasledili več bogatih žil zlata, kateri prostor sedaj nazivljejo „zlato polje“. „A. S.“

Raznoterosti.

*Novodobni socijalisti. — Kakor poroča splitsko „Jedinstvo“, znani srbski razpop Vaso Pelagić, katerega so pred časom izobčili iz cerkve, o čemur smo tudi mi svoječasno poročali, poteplje se po v Slavoniji in širi socijalistiško propagando. Nekega dne se je srečal z jednim ubogim delavcem, kateri se mu je tožil o slabem življenju. Pelagić, da delavca pridobi za socijalizem, našteval mu je raznovrstne prednosti socijalističnih načel in nauk, mej katerimi mu je rekel tudi to, „da socijalisti ne poznajo nikako mojo ali tvojo lastnino, pri njih ne velja geslo: to je moje, ono je tvoje, ampak vse je vzajemno, vse se mora mej nami podeliti“. — Ko je slišal ubogi delavec ta nauk socijalistiškega agitatorja, rekel je: „Torej dobro gospod, ako se stvar tako razumeva, tedaj vas prosim, razdeliva si vašo verižico, ker sem od sedaj tudi jaz socijalist!“ Umevno je, da naš Pelagić ni slišal na to uho. — Kakor poroča „Jedinstvo“, zaprli so Pelagića v Bosni, kamor je prišel širiti svoja načela.

*Zaupni mož dveh cesarjev. V slovenski kmetski hiši se je rodil mož, ki je v tragediji mehikanskega cesarja Maksimilijana igral važno ulogo. Cesar Napoleon III. je iskal evropskega princa, ki bi hotel sestiti na mehikanski prestol. Nadvojvoda Maksimilijan mu je najbolj ugajal, sosebno pa cesarici Evgeniji. Poslal je torej v Miramar odličnega pariškega novinarja Debrauja, urednika velikega lista „Mémorial Diplomatique“. Ta Debrauz, ki je prvi posredoval mej Napoleonom in Maksimilijanom, je bil rodом Kranjec in se je pisal Dobravec. Studiral je na Dunaju, prišel kot pisar k avstrijskemu poslaništvu v Pariz in ko je poslanik Hübner ustanovil list „Mémorial Diplomatique“, je postal Dobravec njega prvi urednik. Dobravec je gotovo zanimiv predmet studiji in prav hvaležni bi bili tistemu ki bi popisal življenje tega „znamenitega Slovenca“.

„Slov. Nar.“

*Ruiz Zorilla. V Burgosu je umrl španjski republikanski vodja don Manuel Ruiz Zorilla, ki se je rodil 1834. leta v Burgu du Osma v španjski pokrajini Sorii. Učil se je v Valladolidu prava in postal odvetnik v Madridu. Leta 1856. je bil voljen v zbornico poslancev, 1866. se je udeležil ustaje in so ga vsled tega iztirali. Do leta 1868. je živel v Franciji. Potem se je vrnil v Španijo in bil pod Serranom trgovinski, učni in javnih del minister, od leta 1869. pa do 1870. je vodil pravosodno ministerstvo. Kot predsednik zbornice je deloval na to, da se pokliče princ Amadeo de Aosta na španjski prestol in je bil 1870. leta njegov učni minister in 1871. leta ministerski predsednik. Ko se je Amadeo odpovedal prestolu, je odložil Zoridla svoja dostojanstva in se pridružil republikanski stranki. Udeležil se je vojaške ustaje. Po ustaji so ga v odsotnosti obsodili na smrt, a niso ga dobili, ker je bil pobegnil v inozemstvo. Ko je 1893. leta bil s petimi drugimi republikanci v Madridu voljen v zbornico, se je povrnil na Španjsko, a kake važne vloge ni več igral.

*Sredstvo, s katerim se ogenj takoj pogasi, je iznašel pred par leti inženir Maks Eberhardt. Sestavlja je neko tekočino, s katero je treba gorečo stvar poskropiti in v nekaterih minutah je ugašen velik ogenj. Poskušnje s to iznajdbo so se vršile že na Angleškem, v Belgiji, v Švici, v Italiji in drugod s prav dobrim uspehom. Eberhardt sam je pogasil v petroliju namočen kos suknja s tem, da je pomočil roke v isto tekočino in potem gorečo blago skupaj povil. Žakelj slame s petroljem polit je zažgal in ga ugasnil s tem, da je z namočenimi rokami prevlekel v par trenutkih vso gorečo tvarino. Pri vsem tem se ni nikoli opekel. Sklad drv, 3 metre dolg, 3 metre visok in pol drugi meter širok je polil s petroljem in vmes natlačil suhe slame. Ko je bilo vse to v plamenu, pogasil je ogenj v 10 sekundah s tem, da je poskropil z isto tekočino ves sklad. V to je porabil 35 litrov te tvarine. To koristno iznajdbo že marsikje uporabljajo. Pred par leti je tirolski deželni odbor priporočil vsem županstvom, naj si nakupijo te tekočine, da jo v slučaju kakega požara imajo takoj pri roki. Tudi v naši deželi bi bilo to gotovo zelo koristno, a iznajdba je še premalo znana.

*Živa resnica. — „Pučki list“, časopis, ki izhaja v Splitu in se tiska v 3000 izvodih, prinaša v svoji poslednji številki sledečo živo resnico: 1. Vlada upravlja ljudstvo, 2. Papež blagoslovlja oba, 3. Vojak služi vsem trem, 5. Dedič plača troške za vse štiri, 5. Odvetnik guli vseh pet, 6. Zdravnik zdravi vseh šest, 7. Ranocelnik povije vseh sedem, 8. Reveži živijo z vso osmerico, 9. Cerkovniki molijo za vseh devet, 10. Grobar kopa za vseh deset; 11. Smrt prihaja po vseh jedenaest!

*Kako ravnajo s pijanci v Ameriki? — „Amer. Slovenec“ piše, da je američansko postavodajstvo potrdilo zakon proti pijancem v Minnesoti. Ta zakon določa, da pijanca ne smejo zapreti, temuč izročje ga zdravniškemu zavodu, kjer je zdravniškim potom preiskan. Dajo mu potem zdravila proti pijančljivosti toliko časa, da se mu pijača slednjič do cela pristudi, na kar je spoznan kot „zdrav“ in ga puste. Skušnja uči, da jih 10% ne pade nazaj v poprejšnjo bolezen, marveč postanejo trezni in zvesti državljani, skrbni in marljivi očetje svojim rodbinam. — Ker se je spoznala ta postava za jedno najkoristnejših, dovoljuje država lastniku omenjenega zavoda, da tirja za vsacega „ozdravljenega“ pijanca 100 dolarjev, kateri denar izplača deželna blagajna. Država je namreč izprevidela, da se na ta način osvobodi sitnostij in še večjih stroškov pred pijanci — Tudi v N. Dakoti se je ta postava vpeljala in je že v ta namen dovoljenih 128.000 dolarjev, v Wisconsinu pa 130.000 dolarjev.

*Dvorska zakladnica. (Schatzkammer) na Dunaju je odprta zopet občinstvu. Nekoč je bila zbirka zakladnice mnogo večja, no pregled je bil zelo težaven. Sedaj so mnogi predmeti prenešeni v dvorni muzej, a v zakladnici so ostale le znamenite dragocnosti, ki so pregledno razvršene. Tu se na-

hajajo dragocenosti in relikvije rimskega cesarstva, potem redovi avstrijske kronitbene insignije, cesarski predmeti za krščenje, zasebni lišp cesarske hiše, italijanski kronitbeni predmeti Napoleona I. in zibelj vojvode Reichofadta. Pod posebnim steklenim pokri-valom so zmeščene sv. moči, mej katerimi se nahaja sulica sv. Mavra z žebljem iz Kristusovega križa, kos Kristusovega križa, del namiznega prta, ki je služil pri poslednji Kristusovi večerji, del ročnika, katerega je Kristus uporabljal pri umivanju nog, del Kristusove zibelje, jedna ročna kost sv. Ane, tri člene verige, s katerim so bili ukovani apostoli sv. Peter, Pavel in Ivan, kos obleke sv. Ivana evangelista in še več drugih predmetov. Glavni predmet je cesaričina krona, s katero je bila kronana l. 1867. in kojoj cenijo na 1 milijon goldinarjev, Brillanti so bili cesarice Marije Terezije.

* Glasbenik v vojašnici. — Znano je, da so veliki možje včasih muhasti. In tako je prišel — kakor se pripoveduje — tudi goriški skladatelj K... v zvezo z naslednjo „vojašnično cvetko“:

Nekdaj je imel K... komandovati stotnijo v pričo svojega stotnika. Tedaj ga je prijela muha, in storil je tako: „Kompanija (z visokim glasom) stopaj!“ (z nizkim, pridušenim glasom). Pa zopet: „Kompanija (da je jedva samega sebe čul) stoj!“ (s povzdignjenim glasom). Stotnik ga pozove seve na odgovor. Ta pa reče: Gospod autman, ali kako že, ne vem več — „Hotel sem le poskusati, kako se lože komanduje: ali z visokim glasom, ali z nizkim.“ „Nu in kaj ste našli?“ „poprašja ga stotnik. „Iznašel sem“, povzame dobrovoljno naš šaljivec, „da se lože komanduje z visokim glasom nego z nizkim“, „Nu prav, prav“, „de na to dostojanstvenik, „ali poleg vsega tega ostanete vendar-le največji os. srednje Evrope!“ — Vsak pol!

* Nove bankovce v kronski veljavi izda avstro-ogerska banka. Najprej izda bankovce po 1000, 500, 100 in 50 kron. Njihova oblika bo nekoliko manjša in bankovci po 50 kron bodo kakor sedanji po 10 gld. Barva ostane jednaka sedanji, ker se vsaj fotografičnim potom ne dajo ponarediti. Oni po 1000 kron imajo na obeh straneh ženske podobe, ki predstavljajo Avstrijo, oziroma Ogersko, na starih voglih pa številko 1000. Skoro jednaki so bankovci po 500 kron. Oni 100 kron imajo na nemški strani plavo, na ogerski črno žensko podobo z diademom, note po 50 kron so podobne sedanjim tisočakom. — Razumeva se, da bo tiskano besedilo na bankovcih le nemški in madjarski.

* Slika „avite colture“ iz italijanske zbornice. — K zadnjem kratkem poročilu v „Primorcu“ o pretepu v italijanski zbornici prinašamo poročilo italijanskih časopisov, ki opisujejo ta divni prizor. Moramo pa takoj naglasiti, da se je pretep vršil o priliki razprave o udanostni adresi zbornice na kralja. Pri razpravi te adrese so podnesli nekateri poslanci dostavek, ki se je glasil: „Zbornica pričakuje z gotovostjo, da proglasi Vaše Veličanstvo popolno amnestijo, katera jedina more utolažiti duhove“. Ta dodatek je Crispi pobijal in tečajem njegovega govora so mu poslanci opozicije glasno upadali v besedo. Buka je nastala vedno večja, katero so povzročali vsi poslanci prek. V metežu se je slišal glas vladnega poslanca Casale, kako je upil proti radikalnemu poslancu D' Andreisu. „A kaj se tako dere oni podplatovski obraz?“ Na kar je Andreis odgovoril: „Mari si to meni rekel? Pridi sem, ti lopov, da ti dam par zausnic“. Casala je skočil k Andreisu, katerega je že držal za goltanec poslanec Gaetini, misleč, da so bile Andreisove besede njemu namenjene — ter ga vrgel ob tla in pretepel, na kar so priskočili Andreisu na pomoč trije socialistični poslanci in so pretepli Gaetanija. Tudi z druge strani so se pretepli, tako poslanec večine Billi in opozicije Mussi. Prvi je dvakrat udaril družega; poprijela sta se in nategovala, dokler ju niso prijatelji razstavili. Ni mogoče opisati vse harabuke, Gospoda poslanci so se mejebojno pitali z raznovrstnimi psokami. Predsednik je zbežal iz

zbornice, ker ni mogel utolažiti razsajencev. Pol ure pozneje je zopet otvoril sejo, obz-luvajoč žalosten prizor in obljubil, da bo preiskoval, kdo je prouzročil nered. Zjed-nimo se, gospoda, — zaključil je predsednik — v ljubezni, oprostimo si vzajemno (seveda palice in zausnice) in glasujmo adreso. Kakor javljajo uradna poročila, po palicah in zausnicah je zasijalo žarko solnce ljubezni in edinosti tako, da je zbornica sprejela adreso skoraj jednoglasno v tej glavni razpravi. — Torej to je resnična slika prektisočetne prosvete onkraj luže. In še ponašajo se z njo!

Izvažanje italijanskega vina. — Kakó ogromno škodo dela avstrijskim vinom nesrečna „klavzula“ z Italijo, razvidno je iz statističnih podatkov o izvažanju italijanskih vin, katero je te dni izdala italijanska vlada. Ta statistika pravi, da so v prvem četrtletju tek. leta izpeljali iz Italije 422.873 hektolitrov vina, vrednega 1,749.079 lir. V Avstro-Ogersko vpeljalo se je v isti dóbi 179,631 hektolitrov! To je ogromna množina v kratki dóbi treh mesecev. Sreča pri tej nesreči pa je, da se je letos v prvem četrtletju v Avstro-Ogersko vpeljalo 60.704 hl. laškega vina manj, kakor leta 1894.

Laški ponarejalci petdesetakov. — Minuli mesec je bila v Vidnu na Laškem razprava proti ponarejalcem avstrijskih petdesetakov. O teh petdesetakah bilo je lani mnogo govora in tudi mi smo se bavili v našem listu s to stvarjo. Obtoženih ponarejanja bilo jih je pet, toda sodišče je tri spoznalo nekrivini. Četrtega, Henrika Calligara, obsodili so pa na 3 leta in 4 mesece ječe, 1000 lir globe in na dve leti posebnega policijskega varstva po prestani kazni, petega, Ivana-Krst. Calligara pa na 3 leta in 4 mesece ječe, 500 lir globe ter na jedno leto posebnega policijskega nadzorstva po prestani kazni. Oprostili so pa kamenotiskarja, ki je bil obdolžen, da je denar tiskal. Stvar je danes ondi, kjer i poprej, kajti ne zna se, kje se je denar ponarejeval in kdor ga je tiskal.

Vročina v Ameriki. — V Chicagi so umrle 10. m. m. za solnčno boleznijo 4 osebe; v Filadelfiji 4, 45 jih je obolelo; v Pittsburg in Alleheny so imeli 94° (katerih?) vročine, 5 smrtnih slučajev — v mnogih železnih tvornicah so morali ustaviti delo radi neznosne vročine. — V St. Louis bilo je ta dan 100 stopinj vročine, ter dva smrtna slučaja. — V Hornersville, N. Y., kazal je toplomer 95 stopinj v senci. — V New Yorku je umrlo 12 oseb vsled vročine; tudi guverner Morlon je obolel na poti, ko se je peljal z razpredsednikom C. Harison-om skozi neko ulico v New Yorku. Ko je videla neka gospodična, da je obstal voz z guvernerjem, prinesla mu je takoj v srebrni steklenki nekoliko „whiskey“, kar je gospodu posebno dobro storilo in je hitro na to okreval.

„A. S.“

Blago po ceni!

Stolna ulica 13 Via Duomo
v Gorici.

Samo v novi prodajalnici zraven stolne cerkve v Gorici naj kupujejo vsi v manifakturnem blagu potrebne reči, kajti cene so izvanredno nizke vsled tega, ker so lastniki ukupili veliko zalogo blaga po zelo nizki ceni.

Blago po ceni!

Stolna ulica 13 Via Duomo.

Laneno - oljnati

firnež

najboljše vrste prodaja na debelo in drobno

Adolf Hauptmann

tovarna firnisa v Ljubljani.

Ilustrovane cenike o potrebščinah za obrt, šolo in hišo pošiljam na zahtevanje brezplačno in poštine prosto

Gostilna Antona Vodopivca

v Trstu

ulica Solitario št. 12

priporoča se

rojakom iz Goriške in drugim Slovencem a Trstu, kajti v istej se točijo le pristna vipavska črna in bela vina iz prvaške občine in s Krasa.

Priporoča se posebno Slovencem, ki pridejo po opravkih v Trst.

Kuhinja prav dobra in po ceni.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl občinstvu priporoča za obilen obisk.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovencem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči na ravno brisko vino.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Ivan Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno pesteržbo in nizke cene.

ANDREJ JAKIL, tovarna koč v Rupi pošta Gorici, na trgu Kornu.

Franjo Jakil lastna tvornica koč v Rupi pri Gorici. — Zaloga v Gorici, Raštelj 9.

Ivan Reja gostilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Saunig & Dekleva

Nunska ulica št. 16.

Zaloga vseh vrst šivalnih strojev. Singerjev stroj stane gld. 33 — 45 tudi gld. 70 torej po blagu je kup. Prodajata tudi dvokolesa, lovske puške, samokrese (revolverje), kakor tudi vso lovsko pripravo.

„Kazipot“ za leto 1895-96.

dobi se v tiskarni za gl. 1-20, s pošto 10 kr. več.